

(A) = Åpen, kan bestilles fra Arkeologisk museum i Stavanger
(B) = Begrenset distribusjon
(C) = Kan ikke utleveres

Rapport frå undersøking av
område med treskipa langhus frå
folkevandringstid, eldstadar og
kokegroper i Dirdal

Dirdal, gnr 78 / bnr 2,
Gjesdal kommune

Even Bjørdal

AmS saksnummer: 13/2006
Journalnummer: 06/281

Dato: 23.04.2007
Sidetal (inkl. vedlegg): 58
Opplag: 20

Oppdragsgjevar:
IVAR IKS / Gjesdal kommune

Stikkord:
Treskipa langhus frå folkevandringstid
Eldstadar
Kokegroper

Oppdragsrapport 2006/15
Arkeologisk museum i Stavanger
Avdeling for fornminnevern

Utgiver:
Arkeologisk museum i Stavanger
Box 478
4002 STAVANGER
Tel.: 51 84 60 00
Fax: 51 84 61 99
E-post: ams@ark.museum.no

Stavanger 2006

Rapport frå undersøking av område med treskipa langhus frå folkevandringstid, eldstadar og kokegroper i Dirdal

Dirdal, gnr 78 / bnr 2,
Gjesdal kommune

Even Bjørdal

Arkeologisk museum
i Stavanger

Rapport til topografisk arkiv

Arkeologisk museum
i Stavanger

Vår ref.:	Sakshandsamar: Olle Hemdorff, AmS	Arkivkode 613	Dato: 23.04.07
Kommune:	Gjesdal		
Gardsnamn:	Dirdal		
Gnr:	78		
Bnr:	2		
Lokalitetsnamn:			
Tiltakshavar:	IVAR IKS / Gjesdal kommune		
Adresse:	Postboks 8134, 4069 Stavanger		
Saka sitt namn:	Gjesdal kommune - VA-anlegg Gilja-Dirdal		
Fu saksnr:		Flyfotoreg nr:	
Journalnr:	06/281	Forninnenr:	
AmS saksnr:	13/2006	ID (Askeladden):	
		Kartblad og UTM:	
		H o h: 5 - 7 m	
Aksesjonsnr:	2006/30		
Museumsnr:	S12264		
Natvit. prøvenr:	2006/24-1 - 2006/24-9		
Fotonr:	Digitalt: 67949 - 68009		
Synfart (dato):	28.10.2005: Innledende befarung		
Ved:	Rogaland fylkeskommune, Kulturseksjonen: rapport 15.11.05		
Feltundersøking (tidsrom):	24.04 - 02.05.2006: Kulturhistorisk synfaring / registrering		
Ved:	Rogaland fylkeskommune, Kulturseksjonen: Camilla Zinsli og Morten Olsen. Rapport 09.05.06 av Morten Olsen		
Feltundersøking (tidsrom):	21.08 - 13.09.2006: Arkeologisk utgraving av område med påviste kokegroper		
Ved:	Arkeologisk museum i Stavanger: Olle Hemdorff (prosjektleder) Even Bjørdal (feltleder)		
Rapport:	Anja Magnussen og Benedikte Aaen (feltassistenter) Skriven innan perioden 26.10.06 - 22.04.07 av Even Bjørdal		
Gjeld:	Utgraving av lokalitet med treskipa langhus frå folkevandringstid, eldstadar og kokegroper i Dirdal, gnr 78, bnr 2, Gjesdal kommune.		

Innhaldsoversyn

1. Samandrag	s. 5
2. Innleiing	s. 6
2.1 Lokalisering	s. 6
2.2 Bakgrunn for undersøkinga	s. 6
2.3 Registrerte kulturminne i området	s. 7
2.3.1 I planområdet	s. 7
2.3.2 I nærområdet	s. 7
2.4 Om problemstilling og føremål med undersøkinga	s. 8
3. Om historia til staden og ei skildring av terrenget og objektet	s. 9
3.1 Historia til staden	s. 9
3.2 Skildring av terrenget	s. 9
3.3 Skildring av objektet før undersøkinga	s. 9
4. Tidsrom og deltakarar	s. 9
4.1. Tidsrom	s. 9
4.2. Gjennomføring, vértilhøve og tidsbruk	s. 10
4.3. Deltakarar	s. 10
5. Metode	s. 10
5.1 Graveteknisk metode	s. 10
5.2 Dokumentasjon	s. 11
5.2.1 Teikning	s. 11
5.2.2 Fotografering	s. 11
5.2.3 Innsamling av prøver	s. 11
5.2.4 Funn	s. 12
5.2.5 Innmåling	s. 12
5.3 Om utføringa av undersøkinga	s. 12

6. Om stratigrafi og kjeldekritiske aspekt	s. 13
6.1 Stratigrafiske tilhøve og funnfordeling	s. 13
6.1.1 Horisontalt	s. 13
6.1.2 Vertikalt	s. 14
6.1.3 Funnfordeling	s. 14
6.2 Kjeldekritiske aspekt	s. 14
7. Funnmateriale	s. 15
7.1 Funnmengde, funnkategoriar og materialtypar	s. 15
8. Skildring av anlegg / strukturar	s. 16
8.1 Innleiing	s. 16
8.2 Hus I	s. 16
8.3 Hus II	s. 17
8.4 Fleire fasar i langhusa ?	s. 20
8.5 Kokegroper/eldstadar	s. 20
8.6 Samanfatning	s. 21
9. Naturvitskapleg materiale	s. 21
9.1 Prøvemateriale til 14C - dateringar	s. 21
9.2 Makrofossilprøver	s. 22
10. Tolking av lokaliteten i lys av strukturar og funn	s. 22
10.1 Aktivitetar og aktivitetsområde	s. 22
10.2 Fleire fasar ?	s. 22
10.3 Sannsynleg datering	s. 22
11. Formidling og publikumskontakt	s. 22
12. Litteratur	s. 23
13. Vedlegg	s. 24
Vedlegg 1 Fotoliste	s. 25
Vedlegg 2 Liste over anlegg / strukturar	s. 29

Vedlegg 3	Liste over teikningar	s. 34
Vedlegg 4	Funnliste	s. 35
Vedlegg 5	Katalog	s. 36
Vedlegg 6	Liste over vitskapelege prøver	s. 38
Vedlegg 7	Dateringskjema	s. 39
Vedlegg 8a og b	Oversynskart over området:	
	a) Undersøkingfeltet si lokalisering i Dirdal	s. 46
	b) Kart som viser registrerte kulturminne i nærområdet (ikkje korrekt målestokk)	s. 47
Vedlegg 9	Oversynskart som viser lokaliseringa av undersøkingområdet på gnr 78/bnr 2	s. 48
Vedlegg 10	Oversynskart som viser lokalisering av x- og y-akse i måle- system og punkt for innmåling av feltkantar (F2-F20)	s. 49
Vedlegg 11	Liste over koordinatar	s. 50
Vedlegg 12	Liste over innmålte punkt	s. 51
Vedlegg 13	Profilteikningar av anleggsspor	s. 52
Vedlegg 14	Helliesen sitt kart frå 1902 over fornminne i nedre Dirdal. Henta frå Bang-Andersen 1977, s.198	s. 55
Vedlegg 15	Kopiar av utvalde teikningar av strukturar påvist v/ registreringa våren 2006	s. 56

Figurar:

- Figur 1 Foto av området ved undersøkingfeltet. Biletet er teke mot søraust og viser delar av flata ved Dirdalsåna med sjølve det utgravde området lokalisert like til høgre om jordhaugane i bakgrunnen...s.5
- Figur 2 Foto teke mot aust som viser maskinell flateavdekking på feltet. Feltassistent Anja Magnussen og maskinførar Svein Madland samarbeider om å fjerne dyrkingslaget. Delar av sjakt 4 frå registreringa er synleg med meir gråleg farge enn den nettopp avdekte undergrunnsmassa. Muren syner grense mot gnr 78 / bnr 1...s. 6
- Figur 3 Foto teke mot nordaust som syner delar av fornminnefeltet 34135 som ligg rundt hundre meter nord for undersøkingområdet.....s. 8
- Figur 4 Foto teke mot sør-søraust som viser feltet i høve til Dirdalsåna og den øydelagde brua...s. 15
- Figur 5 Foto teke mot nord som syner den delen av det undersøkte området som inneheldt anleggsspor knytt til Hus I og II. Ein kan m.a. sjå dei snitta strukturane CD, CE, CF og Ci...s.16
- Figur 6 Planteikning med anleggsspor frå undersøkingområdet. Kokegroper/eldstadar er markert med grå farge, medan stolpehol knytt til Hus I og II er markert med høvesvis brunt og grønt. Pilene indikerer sannsynlege og moglege (med '?') inngangar til langhusa...s. 18
- Figur 7 Foto teke mot nord av CB før snitting. CA kan skimtast rett bak og til venstre...s. 19
- Figur 8 Foto teke mot nord av CI (til venstre) og CF etter snitting...s. 20

1 Samandrag

Den arkeologiske undersøkinga i Dirdal, på gnr 78/bnr 2, avdekte spor etter to treskipa langhus frå folkevandringstid (dvs tidsrommet 400 - 550 e. Kr.) og eit antal kokegroper/eldstadar i nærleiken av langhusa.

Det vart opna eit undersøkingsområde på ca 600 m². I alt vart det funne i overkant av 100 anleggsspor, majoriteten av desse var stolpehol. Dei fleste stolpehola blei påvist i ein avgrensa del av feltet, like ved overgangen mellom ei flate og eit meir hellande terreng ved Dirdalsåna. Det var her langhusa hadde stått. Heile utstrekninga til bygningane blei ikkje avdekt innanfor undersøkingsområdet. Hus I har vore over 22 m langt, medan Hus II var over 11,5 m i lengderetninga. Både Hus I og Hus II hadde eldstad. Hus II kan ha hatt meir enn ein slik varmekjelde, det er uavklart om kor mange eldstadar som bør knytast til huset sin bruksperiode.

Dei treskipa langhusa vert ut i frå 14C - dateringar av trekol frå eldstadar vurdert til å ha vore i bruk i folkevandringstida. Det vart ikkje gjort gjenstandsfunn som kunne vere til hjelp for å seie noko meir om bygningane sin funksjon eller bruksperiode.

Figur 1 Foto av området ved undersøkingsfeltet. Biletet er teke mot søraust og viser delar av flata ved Dirdalsåna med sjølve det utgravde området lokalisert like til høgre om jordhaugane i bakgrunnen.

2 Innleiing

2.1 Lokalisering

Det undersøkte området ligg på gnr. 78/bnr. 2 i Dirdal i Gjesdal kommune. Det er lokalisert på ei flate like vest for Dirdalsåna. Flata er del av eit større beite - og jordbruksområde på garden. Utgravinga tok utgangspunkt i sjakt 4 og 5 frå ei registrering utført av Rogaland fylkeskommune våren 2006 (jf. 2.3.1). Ved maskinell flateavdekking vart det i august/september 2006 opna eit større felt i samband med desse sjaktene. Rett sør for feltet er det eit steingjerde som skil bnr 1 og bnr 2 (jf. vedlegg 9). Mot aust strekkjer feltet seg fram mot skråninga ned mot Dirdalsåna, i dette området finst også restane av ei bru. Mot nordaust stoppa utgravinga der flata går over i ei slak helling ned mot eit søkk/lågareliggende område. Feltet vart ikkje utvida lenger mot vest enn avgrensinga sett av den eksisterande sjakt 4.

Figur 2 Foto teke mot aust som viser maskinell flateavdekking på feltet. Feltassistent Anja Magnussen og maskinførar Svein Madland samarbeider om å fjerne dyrkingslaget. Delar av sjakt 4 frå registreringa er synleg med meir gråleg farge enn den nettopp avdekte undergrunnsmassa. Muren syner grense mot gnr 78 / bnr 1.

2.2 Bakgrunn for undersøkinga

Gjesdal kommune ønsker å leggje vatn - og avløpsleidningar mellom Gilja (Solmoen) og Dirdal. I samband med dette har Rogaland fylkeskommune, Kulturseksjonen, utført ei kulturhistorisk synfaring/registrering langs den planlagde leidningstraséen (jf RFK 2006). Registreringsarbeidet viste mellom anna at traséen ville skjere seg gjennom eit felt med kokegroper - eit automatisk freda kulturminne. Riksantikvaren har fatta vedtak om frigjeving på vilkår om at det først vert utført ei arkeologisk undersøking på staden (jf. Riksantikvaren 2006).

2.3 Registrerte kulturminne i området

2.3.1 I planområdet

Etter ei innleiande synfaring av Rogaland fylkeskommune i oktober 2005, vart det utført eit omfattande registreringssøk i april/mai 2006: "Registreringsarbeidet bestod dels av flateavdekking langs deler av traséen, og dels undersøkelser av tidlige registrerte kulturminner og om de er i konflikt med planer om VA - anlegg Gilja - Dirdal, hvor vi undersøkte om kulturminnene var reelle, intakte eller i fare for å bli ødelagt. Metodene bestod i intervju av grunneiere, flateavdekking, håndsjakting i usikre kulturminner og visuell overflaterregistrering" (RFK 2006 v/ Morten Olsen, s. 3). Dette arbeidet påviste sju kokegroper (id. 97693), desse låg i ein avgrensa del av leidningstraséen på gnr. 78 / bnr. 2. Seks av dei låg i sjakt 5, ei var lokalisert i sjakt 4 like ved (jf. vedlegg 15). Kokegropene vart teikna i 1:50, i tillegg vart to av dei (struktur 2 og 6) snitta og dokumentert i plan og profil i 1:10. Det blei teke ut ei kolprøve frå struktur 2 i sjakt 5.

For øvrig viste registreringa at det som var notert som moglege røyser under den første synfaringa, i røynda er strukturar som stammar frå nyare tid. Ein kom også fram til at leidningstraséen ikkje ville vere i konflikt med fornminnefelt ID 34135 og ID 71829 (jf. vedlegg 8). ID 34135 med gravrøyser ligg om lag hundre meter N-NV om kokegropene. Traséen passerer det nordaustlege hjørnet av dette fornminnefeltet. Under registreringa blei det opna ei sjakt i dette området, her støyte ein berre på matjordlag og naturleg undergrunn. På ID 71829, lenger sør i dalen på gnr. 78 / bnr. 26, har det tidlegare blitt påvist kulturminner. Registreringa våren 2006 viste at alle spora etter desse no er borte, truleg har dei forsvunne på grunn av moderne pløying.

Sveinung Bang-Andersen ved Stavanger Museum rapporterte i 1967 at ein på gnr. 78 / bnr. 26 "for lang tid siden" hadde funne eit sverd av mellomaldertype i eit avlangt kammer som var skore ned i ein grusrygg, Svertingshaug. Bang-Andersen skriv at sverdet har kome bort og at grusryggen blei fjerna heilt i 1965 (jf. Topografisk arkiv, AmS).

"Om lag 30 m vest for de nyregistrerte kokegropene kjenner man til at det tidligere har ligget en gravhaug [*ID 64649, min kommentar*]. Fra det samme området er det også levert inn en rekke funn til museet. Funnene indikerer omfattende bebyggelse i eldre og sannsynligvis også i yngre jernalder. Gjenstander som kan dateres til steinalderen er også funnet i området" (Brev frå Riksantikvaren v/seniorkonsulent Isa Trøim 11.07.2006 til IVAR IKS: *Innvilgelse av søknad om inngrep i automatisk fredete kulturminner. Anlegg av vann-og avløpsledninger på strekningen mellom Gilja og Dirdal, Gjesdal kommune*).

2.3.2 I nærområdet

I 1902 gjennomførte konservator Tor Helliesen ved Stavanger Museum ei registrering av dei synlege fornminna i nedre Dirdal (frå sjøen til kapellet lenger oppe i dalen). Dette var den første systematiske og fullstendige kartlegginga av sitt slag i dette området. Helliesen påviste 35 gravrøyser; 27 som enno var bevart og spor etter ytterlegare åtte som var heilt eller delvis fjerna (jf. vedlegg 14). Majoriteten av dei låg på høgareliggande område sør om Dirdalselva. "Av Helliesens 75 år gamle beskrivelse fremgår at de fleste gravminnene var rundrøyser med tverrmål på mellom

10 og 15m og høyde varierende fra ca.0,8 til 1,8m. Flere hadde fotkjede av tetsittende steiner som synlig ytteravgrønsing, et trekk som ofte går igjen på jernaldergravfelt. I feltet var det også 4 langrøyser, opptil 30m lange og 8m brede” (Bang-Andersen 1977: 196).

I samband med utforminga av det nye økonomiske kartverket, fekk Sveinung Bang-Andersen i 1967 i oppdrag å nyregistrere fornminnefelt i Dirdal. Han oppdaga at berre åtte fanst att av dei nemnde 35 gravrøysene. I samband med dyrkingsarbeid i perioden 1930-1965 var mange røyser blitt fjerna ulovleg. Det funnmaterialet som etterkvart fann vegen frå røysene til Stavanger Museum, var lite og utan særleg informasjon om den opprinnlege konteksten: ”Bare i 5 av de ødelagte røysene fremkom det funn som senere er levert inn til museet. Funnmaterialet fra hver røys utgjøres stort sett av noen få leirkarskår og rester etter drakt - eller våpenutstyr fra folkevandringstid og vikingtid: alt sammen løsrevne enkeltgjenstander som er brakt ut av sin opprinnelige sammenheng” (Bang-Andersen 1977: 197). I midtre og øvre Dirdal (frå kapellet og innover dalen) var situasjonen for kulturminna betre i 1967, her var og er det bevart både gardsanlegg frå jernalder og fleire gravfelt. Mange av funna frå dalen er frå folkevandringstid, og Arnvid Lillehammer føreslår at også størsteparten av fornminna i dalen kan stamme frå denne perioden (Lillehammer 1977: 188).

Figur 3 Foto teke mot nordaust som syner delar av fornminnefeltet ID 34135 som ligg rundt hundre meter nord for undersøkingsområdet.

2.4 Om problemstilling og føremål med undersøkinga

Den arkeologiske utgravinga har hatt som føremål å innhente informasjon om sjølve kokegropene som kulturminner og om den konteksten dei låg i. Slike kokegropar er ofte funne i nærleiken av andre spor etter menneskeleg aktivitet og busetnad. Ei undersøking av kokegropene og eit tilgrensande areal ville difor kunne auke kunnskapen om dette området, noko som vil vere nyttig for framtidige vurderingar av eventuelt andre inngrep i nærleiken. Undersøkinga var avgrensa til sjølve arealet for den planlagde traséen og ei tilstøytande sikringsone. Denne sikringssona strekte seg frå steingjerdet i sør til kanten mot søkket i nord.

3 Om historia til staden og ei skildring av terrenget og objekta

3.1 Historia til staden

Fram til siste halvdel av 1800-talet fanst det mange synlege kulturminner i både nedre og øvre Dirdal. Gravhaugar og gravrøyser og hustufter hadde vore ein del av kulturlandskapet i dalen i over 1000 år. Som nemnt i 2.3.2, vart så ein del av gravrøysene fjerna i løpet av siste halvdel av 1800-talet. Perioden med størst inngrep i kulturminna var 1930-1965, då vart meir enn 25 gravrøysar øydelagt på ulovleg vis. Berre omlag 30 meter frå dei påviste kokegropene fanst det ein gravhaug (ID 64649) som er borte i dag. Trass i at mange av spora frå fortidig busetnad er fjerna, står det klart for oss at Dirdal i jernalder og vikingtid må ha vore eit område med omfattande busetnad. Folk som heldt til her kunne ta i bruk ressursar frå både jordbruk, husdyrhald, jakt og fiske og kanskje handel med til dømes jern.

3.2 Skildring av terrenget

Undersøkningsområdet for utgravinga ligg på ei flate like ved skråninga ned mot Dirdalsåna i aust. Elva munnar ut i Høgsfjorden. Det er snakk om eit lågareliggende beite- og jordbruksområde som har vore utsett for inngrep som pløying og motorisert ferdsel (det går ein traktorveg/hjulspor frå gardstunet på gnr. 78/ bnr. 2 fram til ei no øydelagt bru over elva). Rett nord for undersøkningsområdet hallar terrenget gradvis ned mot eit søkk. Mot vest og sør strekkjer det seg eit høgdedrag i dalen, det er her majoriteten av dei registrerte, automatisk freda kulturminna ligg.

3.3 Skildring av objektet før undersøkinga

Utgravingsprosjektet tok til måndag 21.08.2006. Prosjektleiar Olle Hemdorff, feltleiar Even Bjørdal og feltassistent Anja Magnussen starta arbeidet ved først å lokalisere dei funnførande sjaktene 4 og 5 frå registreringa i april/mai 2006. Søkesjaktene låg opne, og sjølv om dei var noko grodd til, gjekk det raskt å påvise kokegropene att. Den naturlege undergrunnen var ei blanding av sand, grus og små og mellomstore steinar. Denne samansetnaden av undergrunnsmassen blei på dette tidspunktet vurdert til å vere mindre gunstig med tanke på sjansen til å finne eventuelle restar etter stolpehol i undersøkningsområdet. Det var ikkje oppdaga stolpehol under den tidlegare registreringa.

4 Tidsrom og deltakarar

4.1 Tidsrom

Utgravinga fann stad i perioden 21.08. - 14.09.2006. Rapporten vart utforma innan perioden 26.10. 2006 - 22.04. 2007 av feltleiar Even Bjørdal.

4.2 Gjennomføring, vértilhøve og tidsbruk

Den første delen av undersøkinga (21.08 - 24.08) føregjekk ved maskinell flateavdekking. Påvisning og finframrensing av anleggsspor blei utført i perioden 25.08. - 04.09., medan dei resterande dagane vart nytta til uttak av prøver, utgraving/snitting og dokumentering.

Den første veka var véret godt, utan nedbør og med innslag av sol. Deretter følgde overskya arbeidsdagar med ein god del regn, først i løpet av dei siste tre dagane av undersøkinga blei det sol att.

Det dårlege véret i delar av utgravingsperioden og den krevjande undergrunnen, saman med reduksjon av personell (jf. 4.3), medverka til at dokumentasjonsarbeidet ikkje vart optimalt. Det hadde vore ønskeleg å fått snitta, teke prøver av og detaljdokumentert anleggsspor i større grad enn det som det vart tid til. Trass i dette, har utgravinga gjeve auka kunnskap om busetnad i jernalderen i dette området.

4.3 Deltakarar

Prosjektleiar for undersøkinga var Olle Hemdorff ved Arkeologisk museum i Stavanger (AmS) og feltleiar var arkeolog Even Bjørdal. I tidsrommet 21.08 - 25.08 var hovudfagsstudent i arkeologi Anja Magnussen med som feltassistent. Deretter var så mastergradsstudent i arkeologi Benedikte Aaen med som feltassistent i to dagar, 28.08 - 29.08. I den resterande delen av undersøkinga arbeidde feltleiarane åleine på feltet.

Svein Madland frå firmaet Madland Maskin stod for dyktig bruk av gravemaskin under flateavdekkinga. Grensene for det undersøkte området vart måla inn ved hjelp av GPS - utstyr av Torhild Levang frå Gjesdal kommune onsdag 06.09 (jf. vedlegg 9 - 12).

5 Metode

5.1 Graveteknisk metode

Det aktuelle området som skulle undersøkjast, var avgrensa av: den vestlege langsida av søkesjakt 4 frå registreringa, steingjerdet mot naboeigedomen i sør, skråninga mot elva i aust og brinken ved overgangen mot søkket i nordaust (jf. vedlegg 9). Søkesjakt 4 vart forlenga til same lengde som søkesjakt 5, og den tidlegare urøyrde stripa mellom desse sjaktene blei også avdekt.

Undersøkinga blei utført ved flateavdekking med tilhøyrande handgraving, prøvetaking og dokumentasjon.

Prosessen med sjølve flateavdekkinga føregjekk ved at føraren av gravemaskina fjerna grastorv og matjord ned til overgangen mot naturleg undergrunn, medan feltleiar og feltassistent reinsa betre opp med krafse. Dei anleggspora ein støytt på undervegs i dette arbeidet, blei markert med spikar slik at ein lettare kunne finne tilbake til dei ved den seinare, meir detaljerte framreinsinga i samband med dokumentering. Den steinete undergrunnen gjorde at det var vanskeleg å fjerne all matjorda i feltet med maskin utan å drage opp og flytte på steinar som stakk opp frå undergrunnsmassa. Sidan nokre av desse steinane sannsynlegvis kunne vere del av skoningar

for stolpar i fortidige bygningar, vart det avgjort at ein skulle å gå relativt forsiktig fram og heller bruke krafse enn maskin på delar av den nedste matjordmassa. Denne avgjerda berga nok fleire steinskona stolpehol, men samstundes tok sjølve gravinga lenger tid.

Etter at den innleiande fasen med bruk av maskinkraft var over, starta ein med ei større grad av "fingraving" med krafse og graveskei. Etterkvart som anleggsspora vart påviste, fekk dei kvar si nemning med to bokstavar: AA, AB, AC osv (jf. vedlegg 2). Anleggsspora blei reinsa fram og dokumentert på planteikningar i målestokk 1:50. Deretter vart så mange som mogleg av dei snitta. For å framskaffe meir informasjon om innhald og utforming og for å ta ut makrofossil - og kolprøver, blei halvdelen av kvart anleggsspor grave bort saman med noko av den tilgrensande undergrunnsmassen. Ein fekk slik eit profilsnitt gjennom midten av objektet som viste dei bevarte forholda frå øvst til nedst. Sjølve utføringa av snittinga blei gjort med vekselsvis stikkspade og graveskei. Undergrunnsmassa var jamnt over ei blanding av grus og steinar av varierende storleik. Dette var ei tung masse å grave i, dei enkelte delane av ho hadde ein tendens til å "låse" kvarandre fast. Tidsforbruket på dette snittingsarbeidet blei difor langt større enn det ville ha vore på tilsvarande tal anleggsspor påvist i til dømes sandhaldig undergrunn.

5.2 Dokumentasjon

5.2.1 Teikning

Samtlege anleggsspor, inkludert dei som var oppdaga under registreringa våren 2006, blei teikna i plan i målestokk 1: 50 (jf. vedlegg 3). Dette gjev eit oversyn over deira lokalisering i høve til kvarandre og til sjølve undersøkingsfeltet.

Informasjon om det enkelte anleggssporet si utforming og innhald vart ført inn på eigne, standardiserte skjema ("anleggsskjema"). Dette omfatta også teikningar i plan og profil i målestokk 1:10. Anleggsspor over ein viss storleik vart teikna på større teikneark (A3- format).

I løpet av dei siste dagane av undersøkinga i felt oppstod det eit tidspress knytt til det å få snitta så mange av anleggsspora som råd. Feltleiar valde då å prioritere fleire snittingar framfor å bruke tid på å teikne detaljerte skisser av kvar profil. I staden for teikning i 1:10, vart det teke nærbilete av anleggsspora, før og etter snitting (jf. vedlegg 1).

5.2.2 Fotografering

Undervegs i undersøkinga blei det teke teke ein heil del bilete. Både lokaliseringa av feltet i terrenget, sjølve utgravingsprosessen og fleire av dei påviste anleggsspora vart dokumentert ved hjelp av fotografering. Det vart hovudsakleg nytta eit digitalt speglreflekskamera av typen Nikon D50. Alle bileta er tekne av feltleiar Even Bjørdal. Som nemnt under 5.2.1, vart fotografering nytta som dokumentasjonsmåte i staden for detaljerte skisser i samband med snitting av anleggsspor. Fotolista innheld 61 bilete frå utgravingsområdet.

5.2.3 Innsamling av prøver

Frå nokre av anleggsspora vart det henta ut prøver av fyllmassa til naturvitskapeleg analyse. For å unngå forureining frå andre kjelder, vart prøvene teke frå masse som låg minst 5 cm under

den framreinsa overflata. Jordprøvene vart flotert ved Arkeologisk museum i Stavanger. 14C-datering av bitar av forkola tre frå eldstadane Ci, DA og CB (jf. vedlegg 6 og 7) viser ein bruksperiode i folkevandringstid (jf. 10.3). Frå registreringa våren 2006 (RFK 2006) var det allereie samla inn ei kolprøve frå kokegropa struktur 2 (dokumentert som DM i denne rapporten) i sjakt 5, men denne prøva er ikkje sendt til datering.

5.2.4 Funn

I CA (kokegrop/eldstad, ikkje snitta) vart det funne ein slagglump (fnr. 1, jf. vedlegg 4). Denne vart påvist ved framrensing av anleggssporet; slaggen sat fast i masse tilhøyrande CA og stakk delvis opp av overflata av denne strukturen.

5.2.5 Innmåling

Etter maskinell flateavdekking og framrensing med handkraft, vart det oppretta eit lokalt målesystem til bruk ved den teikna dokumentasjonen av feltet.

Det vart strekt ei rett line langs den vestlege kanten av undersøkingsområdet, dette var x-aksen. Aksen steig såleis mot N-NV. Med utgangspunkt i denne lina, blei det så ved hjelp av "pythagoras" oppretta ei ny line som stod i rett vinkel ut i frå x-aksen. Denne lina, y-aksen, gjekk ved den sørlege enden av feltet, i retning Ø-SØ (jf. vedlegg 10). Origo vart sett til 10x, 10y. For annankvar meter langs x-aksen (14x, 16x, 18x osv.) vart det oppretta nye liner parallelt med y-aksen. Utgangspunkta for desse linene blei markert ved å slå bitar av armeringsjern godt fast i bakken. For å dobbeltsjekke at linene verkeleg danna rette vinklar i høve til x-aksen, vart diagonalar mellom dei undersøkt.

Målesystemet og ytterkantane av undersøkingsområdet vart målt inn ved hjelp av GPS-utstyr av Torhild Levang, tilsett i Gjesdal kommune. Slik kan feltet relaterast til eksisterande kartverk over Dirdal (jf. vedlegg 9 - 12).

5.3 Om utføringa av undersøkinga

Arbeidet i felt starta 21.08. 2006 (jf. 4.1). Etter ei innleiande synfaring på staden og vurdering av tilhøva (jf. 4.2), sette ein i gong med maskinell flateavdekking. Føraren av gravemaskina, Svein Madland, hadde delteke ved gravinga av søkesjaktene 4 og 5 her under registreringa i april/mai 2006. Denne erfaringsbakgrunnen var med på å gjere at samarbeidet mellom maskinførar og arkeologar fungert godt frå første stund.

Avdekkinga med hjelp av maskinkraft vart utført over fire dagar, fram til 25.08. Det vart opna eit felt på om lag 600 m². Tjukklikeken på dyrkingslaget vart gradvis mindre frå vest mot aust (jf. 6.1.2). Det er utan tvil relevant det Søren Diinhoff skriv om dyrka flater ved elveløp: "Den forhistoriske jordbrugsbosætning lokaliserer seg på veldrænet jord. På flader langs elvløb og terrasser kan dette være en sandet jordbund, men der er også lokaliteter som ligger på stenet og vanskelig undergrund. Her bliver fladeafdækning et tungt arbejde og hænger man ikke i og får manuelt rensed op imellem sten, så står man igjen med en vanskelig brugbar flade" (Diinhoff 2005: 69). Det var enkelte stadar krevjande å få fjerna mest mogleg av dyrkingslaget med maskina utan å

rive laus delar av den steinete og kompakte undergrunnen. I eit område aust på feltet gjekk ein nok litt for djupt med grabben. Dette kan vere ein del av forklaringa på at stolpehol påvist her (knytt til Hus I) var grunnare og meir uklare enn i dei tilstøytande områda (jf. 8.2). Noko lenger sør vart det avdekka eit areal med eit tydeleg innslag av brent materiale i overgangen mellom dyrkingslag og undergrunn. Vidare utgraving med handkraft viste at det i dette området fanst fleire eldstadar (jf. 8.3).

Etter at gravemaskina hadde gjort grovarbeidet, følgde ein periode (25.08.-04.09.06) der feltleiar og feltassistent konsentrerte seg om å rense bort det som låg att av dyrkingsjord og omrota masse frå øvst i undergrunnen. Ein føretok også ei noko grundigare framrensing i søkesjaktene 4 og 5 enn det som opprinneleg var gjort under registreringa våren 2006. I alt vart det frå heile feltet funne i overkant av 100 anleggsspor (dette omfattar både sikre og moglege, jf. vedlegg 2). Det synte seg etterkvart eit mønster i lokaliseringa av anleggsspora: dei fleste stolpehola låg i samband med grov undergrunnsmasse av grus og stein aust på feltet, like før flata gjekk over i ei helling mot eit søkk i nord og mot elva lenger aust. Det verkar å ha vore to bygningar med takberande stolpar her, Hus I og II (jf. fig. 6, s. 18).

Den siste delen av undersøkinga (05.09.-14.09.06) vart brukt til å dokumentere undersøkingsområdet ved å utforme planteikningar i målestokk 1:50 og ved foto, til innsamling av meir detaljert informasjon om det enkelte anleggssporet (utfylling av anleggssporskjema, detaljskisser i målestokk 1:10 av plan og profil, foto) og til uttak av prøver (jf. 5.2.3). Onsdag 06.09.06 vart undersøkingsområdet målt inn ved hjelp av GPS-utstyr (jf. 5.2.5).

6 Om stratigrafi og kjeldekritiske aspekt

6.1 Stratigrafiske tilhøve og funnfordeling

6.1.1 Horisontalt

Det undersøkte feltet låg i eit område med dyrka mark som var i bruk til grasproduksjon og som beite for sau. Dyrkingslaget strekte seg over heile det aktuelle arealet. I eit avgrensa område søraust på feltet støytt ein ved avdekkinga på eit omfattande innslag av brent masse (kol, oske) i den nedste delen av dyrkingslaget.

Den naturskapte undergrunnsmassa i undersøkingsområdet var hovudsakleg av to typar. På mesteparten av feltet fanst det under dyrkingslaget ei kompakt blanding av steinar (frå små til hovudstorleik) og grus. Det rike innhaldet av stein gjorde det til tider vanskeleg å vurdere om steinar var lagt ned intensjonelt som skoning for stolpar eller om lokalisering deira var eit resultat av naturskapte prosessar. Om lag der terrenget begynte å halle noko nedover mot eit søkk i nord, skjedde det eit skifte av undergrunnsmasse. Det var eit klart skilje mellom grus/stein i vest og fin, lys sand med enkelte småsteinar lengst aust (jf. fig. 5, s. 16 og fig. 6, s. 18). Alle stolpehola knytt til dei treskipa langhusa er påvist innanfor arealet med grus/stein.

6.1.2 Vertikalt

Dyrkingslaget som dekte undersøkningsområdet var jamnt over ca 30 - 40 cm tjukt. Laget vart gradvis klart tynnare mot den søraustlege delen av feltet, her var tjukkeleiken berre ca 10 cm. Terrenget steig noko frå flata i vest mot toppen av skråninga ned mot Dirdalsåna i aust. I dette området ligg den no øydelagde brua over elva. Det er mogleg at konstruksjonen av og ferdseilen over ho kan ha påverka tilhøva i bakken her, men det var ingen klare spor etter slike forstyrringar.

Under dyrkingslaget var det undergrunnsmasse (jf. 6.1.1). Det vart ikkje undersøkt nærmare kor djupt dei to typane av undergrunn gjekk, eller om den eine av dei delvis låg over den andre. Ved snitting av anleggsspor vart det enkelte stadar grave meir enn 20 cm ned i undergrunnsmassa, i samband med stolpeholet CF så mykje som 40 cm. Det vart ingen av desse stadane observert noko nemnande endring av innhaldet i undergrunnen.

Dei fleste anleggsspora frå undersøkinga er stolpehol (90 av i alt 106). "Stolpehol" er her nytta som omgrep i ei vid tyding, det famnar i røynda fleire prosessar; både nedgravinga for stolpen, fyllmasse (som stammar frå sjølve den nedbrotne stolpen eller som er redeponert kulturlag som viser kvar stolpen stod før han blei fjerna), og eventuelle restar av steinskoning for stabilisering av stolpen. Dei stolpehola som er tolka til Hus II, var jamnt over tydelegare og meir distinkte enn dei som høyrer til Hus I lenger nord på feltet. Fyllmassen verka mørkare og mindre utvaska i Hus II enn i Hus I. Fleire av stolpehola knytt til Hus I var relativt utydelege på overflata og verka grunne, men dessverre vart det ikkje tid til å snitte desse. I alt vart det snitta sju stolpehol knytt til Hus I og åtte stolpehol tilhøyrande Hus II. Forma på stolpehola i undersøkningsområdet varierte ein del. Men det vanlegaste var relativt steile sider som leia ned mot ein rund eller tilnærma flat botn (jf. vedlegg 14). I fleire av stolpehola var det innslag av kol og skjørbrent stein i fyllmassa. Det var også utbreidd med ubrent stein av ulike storleikar. Fyllet i stolpehola var i stor grad einsarta frå topp til botn, det lét seg ikkje gjere å skilje ut klare lagdelingar/sjikt i fyllmassa.

6.1.3 Funnfordeling

Det blei gjort éitt funn i løpet av undersøkinga. Det var ein liten slagglump frå anleggsspor CA (jf. 5.2.4, 7.1 og vedlegg 4).

6.2 Kjeldekritiske aspekt

Kjeldekritikk dreier seg om å vere medviten om ulike moment som kan ha innverknad på utsegnskrafta til eit utvalt og innsamla materiale.

Ei kjeldekritisk utfordring ved metoden med maskinell flateavdekking er knytt til den heller brutale effektiviteten gravemaskina står for (jf. Diinhoff 2005: 71): i overgangsnivået mellom dyrkingsjord og undergrunn kan det finnast restar frå fortidige aktivitetar, til dømes gjenstandar, kulturlag, flatmarksgraver, ardspar og vegggrøfter. Ved undersøkinga i Dirdal vart det ikkje påvist innslag frå nokon av desse nemnde kategoriane. Undervegs la ein vekt på å fjerne dyrkingsjorda gradvis ved å skrape ho av i fleire omgangar/drag. I eit område på feltet, mellom stolpehol AH i sør og AM i nord, grov maskina noko for djupt. Det medførte at det blei meir krevjande å påvise stolpehol her.

Grunna tidspress vart det mot slutten av undersøkinga naudsynt å gjere prioriteringar som fekk konsekvensar for dokumentasjonsarbeidet. Berre eit mindretal av stolpehola vart snitta (17 av 90). Av desse 17 vart sju dokumentert ved både teikning og foto av plan og profil, dei resterande 10 berre ved foto. Sidan det for det meste var stolpehol lokalisert sør på undersøkingsområdet som blei snitta, vart dokumentasjonen av Hus II noko grundigare enn for Hus I.

Ein trasé for traktorkøyring gjekk over delar av feltet og fram til ei bru (no øydelagd av flaum) over Dirdalsåna (jf. vedlegg 9). Hjulspora etter traktoren hadde grave seg noko ned i dyrkingsjorda, men det synest ikkje som at dette hadde påverka anleggsspora i nemnande grad.

Sidan både Hus I og Hus II truleg har halde fram utanfor undersøkingsområdet (høvesvis mot nordvest og søraust), kjenner ein ikkje til den totale lengda til husa. Det er likevel ikkje tvil om at det er snakk om treskipa langhus.

Figur 4 Foto teke mot sør-søraust som viser feltet i høve til Dirdalsåna og den øydelagde brua.

7 Funnmateriale

7.1 Funnmengde, funnkategoriar og materialtypar

Det blei gjort éitt funn i løpet av undersøkinga, ein slagglump (Fnr. 1, S 12264a) frå anleggsspor CA (jf. vedlegg 4). Han veg 10,7g og gjev ikkje synleg utslag ved undersøking med magnet.

8 Skildring av anlegg / strukturar

8.1 Innleiing

I løpet av undersøkinga vart det påvist stolpehol, kokegroper/eldstadar, og minst to eldstadar brukt inne i hus. Desse to eldstadane tilhøyrer kvar sitt langhus; DA til "Hus I" og Ci til "Hus II" (jf. fig. 6, s. 18). Dei andre kokegropene/eldstadane var grovt sett lokalisert til to områder; vest og aust om Hus I. I tillegg kjem nokre innanfor arealet til Hus II (jf. 8.3).

Figur 5 Foto teke mot nord som syner den delen av det undersøkte området som inneheldt anleggsspor knytt til Hus I og II. Ein kan m.a. sjå dei snitta strukturane CD, CE, CF og Ci.

8.2 Hus I

Dette er det nordlegaste av dei to husa på feltet (jf. fig. 6, s. 18). Det treskipa langhuset har truleg strukke seg lenger mot nord enn det som vart avdekt innanfor det undersøkte området, dvs. at Hus I nok var over 22 meter langt. Det er berre få og grunne spor etter moglege veggstolpar, og difor er det vanskeleg å konkludere sikkert om breidda til Hus I. Mellom austre og vestre stolpe i dei takberande stolpepara (grindene) er det jamnt over 2,5 - 3 m. I alt er ti par takberande stolpar/ti grinder knytt til denne treskipa bygningen. I tillegg kan stolpeholet EC ha vore del av ei grind.

Det synest å vere eit mønster i at det er ein avstand på 2,7 - 3 m mellom samtlege av stolpepara/grindene (sett frå nord mot sør) AP-AS, AN-BM, AM-CY, AK-BH, AJ-BJ og AH-BG. Det er

nokre stolpepar/grinder som bryt i høve til dette; AT-DR mellom AP-AS og AN-BM, Ai-EH mellom AJ-BJ og AH-BG, og i tillegg dei to sørlegaste stolpepara/grindene AE-AG og AA-AD. Det kan ikkje utelukkast at kombinasjonen av vanskeleg og steinete undergrunn og noko for brutal graving med maskin kan ha medført at nokre stolpar ikkje vart påvist i den midtre delen av huset. For øvrig er det ikkje uvanleg med utskiftingar av stolpar i slike langhus, og bygningen kan også ha hatt meir enn ein fase i bruken. Lengst sør i Hus I ligg stolpeparet AA-AD. Begge stolpehola er tydelege i plan, og snitting viste at AA var 25 cm djup i profil medan AD var 18 cm djup. Det bør såleis ikkje vere noko tvil om at det verkeleg har stått stolpar her. Trass i at dei er plassert noko skeivt i høve til dei andre grindene i Hus I, vert AA og AD tolka til å tilhøyre denne bygningen.

Hus I har hatt minst to inngangar, begge desse er på vestsida. Dørstolpeparet BQ-BR ligg om lag ved midten av det framgravde Hus I. Den andre inngangen ligg ved sørenden av huset og omfattar dørstolpeparet BS-BT. Det er vanskeleg å seie om dørene var i bruk samstundes eller om dei tilhørde ulike bygningsfasar. Ingen av stolpehola knytt til desse inngangane vart snitta, men anleggsspora var distinkte i plan med omsyn både til storleik og fyllmasse.

Det er fleire andre stolpepar som ut i frå plasseringa si *kan* ha vore knytt til inngangar; AF-BU på vestsida og AB-AY og BA-BB på austsida. AF er dokumentert både ved teikning og foto i plan og profil (jf. vedlegg 1 og 13). Anleggssporet var ca 50 cm i tverrmål i plan, men det mørke, humushaldige fyllet viste seg å vere berre ca 8 cm djupt i profil. Dei fem andre nemnde stolpehola er ikkje snitta, men dei var mindre distinkte i plan og verka grunnare enn BQ-BR og BS-BT. Det er såleis uavklart om AF-BU, AB-AY eller BA-BB verkeleg er restar frå inngangsparti til Hus I.

I den nordlege delen av Hus I, om lag 1,5m frå utgravingsgrensa, ligg DA (jf. fig. 6, s.18). Dette anleggssporet inneheldt kol og skjorbrent stein. Det er lokalisert langs midtaksen i Hus I og vert tolka til eldstad i denne bygningen. Det hadde vore ønskeleg å få "lukka inne" eldstaden i huset ved å påvise takberande stolpar også på nordsida av DA, men det vart ikkje høve til å utvide feltet lenger i den aktuelle retninga.

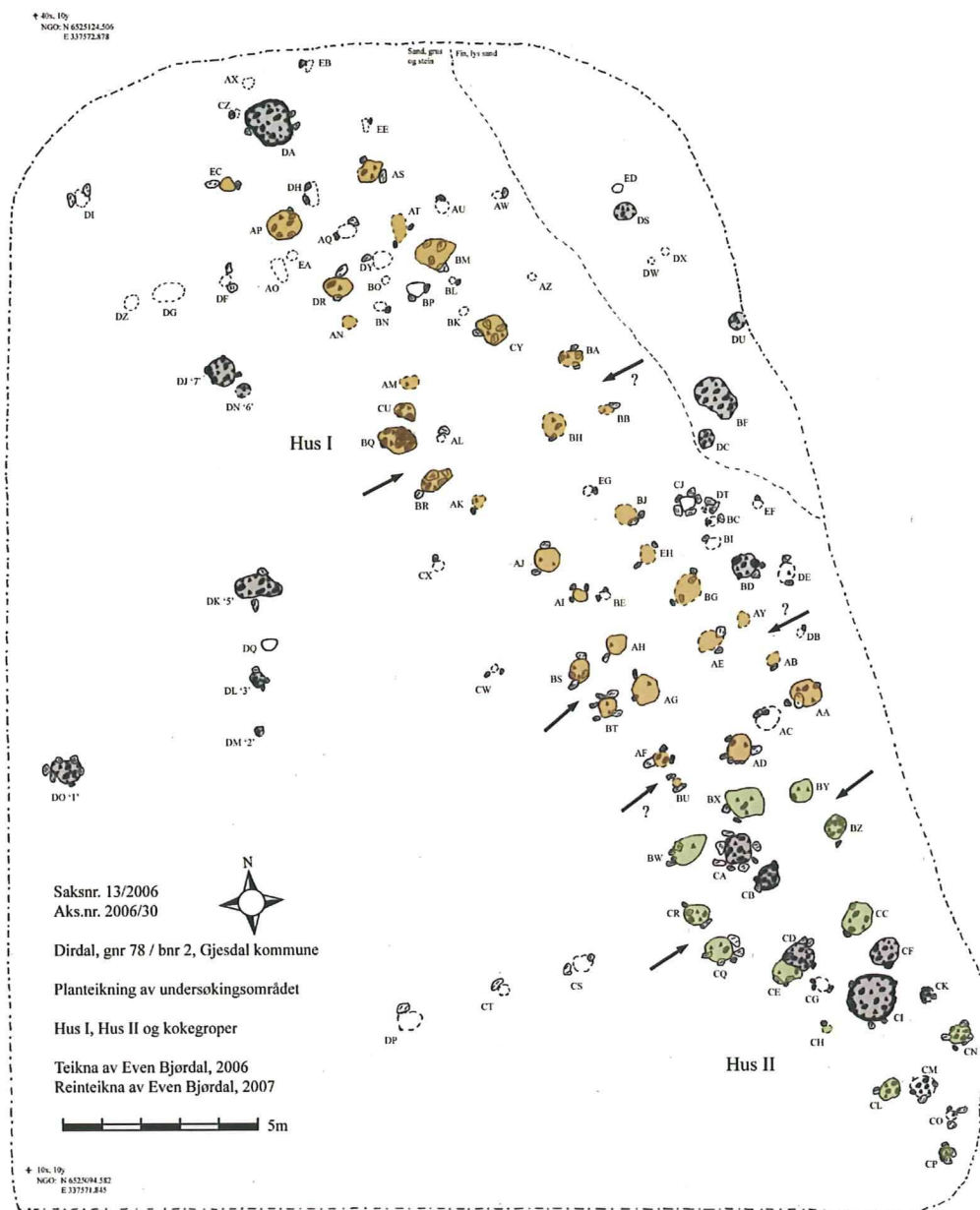
Då utgravinga var over, blei det feltet frigjeve slik at arbeidet med traséen for vatn- og avlaupsleidningar kunne ta til. Den 22.10. 2006 var feltleiar Bjørdal ved det undersøkte området. Han oppdaga då at gravearbeid i samband med traséen hadde avdekket delar av ytterlegare ei kokegrop eller ein eldstad (jf. vedlegg 1). Denne strukturen låg nokre meter NV om eldstaden DA, dvs like utanfor det undersøkte feltet. Dette tyder på at det finst fleire anleggsspor i samband med flata N-NV om undersøkingsområdet.

8.3 Hus II

Denne treskipa bygningen ligg rett sør om Hus I. Berre ca 11,5 m av Hus II vart avdekt. Bygningen har truleg halde fram vidare mot søraust, utanfor utgravingsgrensa.

Det vart påvist tre par med takberande stolpar (rekna frå nord mot sør); BW-BX, CC-CE, og CL-CN. Det er ca 4,2 - 4,3 m mellom kvar av desse tre stolpepara/grindene. Den innbyrdes avstanden mellom stolpehola innan kvar grind er ca 2,5 m. I tillegg ligg stolpehola CH og CP langs den vestlege rekkja av takberande stolpar i Hus II, men både i storleik og lokalisering skil dei seg ut.

Det vart ikkje påvist spor etter veggstolpar tilhøyrande dette huset.

Figur 6 Planteikning med anleggsspor frå undersøkingsområdet. Kokegroper/eldstadar er markert med grå farge, medan stolpehol knytt til Hus I og II er markert med høvesvis brunt og grønt. Pilene indikerer sannsynlege og moglege (med '??') inngangar til langhusa.

Bygningen har hatt to inngangar, ein på kvar langsida. Desse er motstilte; CQ-CR i vest og BY-BZ i aust.

Eldstaden Ci ligg plassert midt i eit tenkt diagonalkryss mellom grindene CC-CE og CL-CN. I tillegg til Ci vart det innanfor Hus II påvist fire andre anleggsspor som inneheldt klart eldpåverka masse: CA, CB, CD og CF. Dette er truleg små eldstadar.

CA vart dessverre ikkje snitta og er berre dokumentert på planteikninga i 1:50. Men den brende massa verka å vere omkransa av ein del mellomstore steinar (jf. fig. 6, s. 18 og fig. 7, s. 19).

CA og CB synest i plan relativt like både i form og i innhald. Det var frå den reinsa overflata av CA det vart funne ein slagglump (fnr.1, S 12264a). Anleggsspora CA og CB ligg, på liknande vis som eldstad Ci, langs ei tenkt midtline mellom dei to rekkjene av takberande stolpar i Hus II. CB er tilnærma i diagonalkrysset mellom grindene BW-BX og CC-CE.

CD har delvis kutta den takberande stolpen CE og er såleis etter alt å døme yngre enn Hus II (jf. vedlegg 1).

Figur 7 Foto teke mot nord av CB før snitting. CA kan skimtast bak og til venstre.

Foto og teikning av profilane til eldstad Ci og anleggsspor CF (jf. fig.8, s. 20 og vedlegg 13) indikerer at det er mest storleiken som skil dei - det er stor likskap når det gjeld typen av fyllmasse. Det er ikkje uvanleg å finne mindre eldstadar lokalisert på liknande vis som CF, dvs. asentralt mellom grunder (jf. t.d. Børsheim & Soltvedt 2002: 42-43, 58-59, 83-84, 157-158).

Omtalen ovanfor av CA, CB, CD og CF er meint å vise at det ikkje kan utelukkast at ein eller fleire av eldstadane i røynda har fungert i samband med Hus II.

Figur 8 Foto teke mot nord av CI (til venstre) og CF etter snitting

8.4 Fleire fasar i langhusa ?

Det er mogleg at Hus I og II har vore gjennom fleire bruksfasar eller i det minste utskiftingar av somme takberande stolpar. I 8.3 er det nemnt at lokaliseringa til nokre av dei påviste stolpehola bryt noko i høve til det som synest å vere det grunnleggjande mønsteret i plasseringa av grindene i Hus I. Tilhøva synest å vere meir oversiktelege når det gjeld Hus II. Her er det påvist to rekkjer med stolpehol som høver godt med tre par takberande stolpar/tre grinder. Men sjølv storleiken i plan til enkelte av stolpehola kan indikere at det har skjedd utskiftingar av stolpar. Særleg gjeld dette BW, BX og CC (jf. fig. 6, s. 18), desse tre er alle mellom 80 og 95 cm i tverrmål. CC er 48 cm djup målt frå overflata av undergrunnen, men dei ti øvste centimeterane er truleg samanpressa humus frå pløyselaget. Stolpeholet CE - parstolpen til CC - er delvis kutta av eldstaden CD, men det er mogleg at CE har vore like omfattande som dei tre nemnde ovanfor. Profilsnittet av BW, CC og CE gjev ingen klare indikasjonar på at det har stått fleire stolpar innanfor kvar struktur. Men den steinete undergrunnen gjer det vanskeleg å vurdere dette. Det kan også vere slik at den noko lange avstanden mellom kvar av grindene (4,2 - 4,3 m) har medført bruk av kraftigare stolpar enn til dømes i Hus I. I Hus I er det jamnt over i underkant av tre meter mellom grindene.

8.5 Kokegroper/eldstadar

Innanfor undersøkingssområdet er det dokumentert anleggsspor som har fungert anten som kokegroper eller eldstadar. Sju vart påviste som kokegroper under den fylkeskommunale registreringa våren 2006 - ID 97693. Ei av desse (nr "4") vart forkasta ved nærmare undersøking under utgravinga, DJ (nr "7") vart snitta og tolka til utandørs eldstad. Det er mogleg at fleire av

strukturane som i registreringsrapporten er tolka til å ha vore kokegroper, i røynda bør sjåast på som eldstadar. Det vart ikkje tid til å undersøkje dette nærmare under utgravinga.

Ved fflateavdekkinga fann ein fleire anleggsspor med skjørbrend stein og trekol. I tillegg til eldstadane nemnde i 8.3 ovanfor, dukka det opp fem strukturar aust om Hus I (BD, BF,DC,DU og DS). Alle desse fem er teikna i plan i målestokk 1:50, men berre BF vart snitta og dokumentert nærmare (jf. vedlegg 2). BF er tolka til å ha vore ein utandørs eldstad.

Ved registreringa utført av fylkeskommunen, vart kokegroper påvist i sjaktene 4 og 5 nummerert som struktur 1-7 (jf. vedlegg 14). Av desse vart struktur 2 og 6 dokumentert nærmare i plan og profil i målestokk 1:10, og det blei teke ut ei kolprøve frå struktur 2. Under utgravinga hausten 2006 vart struktur 1-7 undersøkt på nytt. Strukturane fekk bokstavkodar i samsvar med det nemningssystemet som var i bruk på resten av feltet:

Str.1 = DO Str.2 = DM Str.3 = DL Str.4 = utgå; rest frå str.5
Str.5 = DK Str.6 = DN Str.7 = DJ

8.6 Samanfating

Den arkeologiske undersøkinga på gnr 78 / bnr 2 i Dirdal har påvist spor etter to treskipa hus. Sannsynlegvis er ingen av dei framgravde i heile si utstrekning; det er grunn til å tru at Hus I (min. 22 m langt) og Hus II (min. 11,5 m langt) har halde fram høvesvis nord og sør for utgravingsgrensa. Begge bygningane har fått knytt eldstad til seg (DA for Hus I og Ci for Hus II). Hus II kan også ha hatt i bruk fleire mindre eldstadar, men dette er usikkert.

Det er påvist i alt sju eldstadar av varierende storleik (BF, CB, CD, CF, Ci, DA og DJ) innan det undersøkte området. I tillegg fann ein ti anleggsspor som ikkje vart snitta og som anten har fungert som kokegroper eller eldstadar (BD, CA, DC, DK, DL, DM, DN, DO, DS og DU).

9 Naturvitskapeleg materiale

9.1 Prøvemateriale til 14C - dateringar

Det vart teke ut trekolprøver frå seks anleggsspor, av desse prøvene blei så tre valt ut for datering (markert med *). Treslagvurdering er gjort av Jon Erik Strange Amundsen, AmS.

BF	(Fnr.4, nat.vit.nr.: 2006/24-4):	Bjork
CB	(Fnr.7, nat.vit.nr.: 2006/24-8)*:	Innslag av rogn, hegg og moglegvis lind
CF	(Fnr.3, nat.vit.nr.: 2006/24-6):	Or
Ci	(Fnr.6, nat.vit.nr.: 2006/24-9)*:	Bjork
DA	(Fnr.5, nat.vit.nr.: 2006/24-7)*:	Hassel
DJ	(Fnr.2, nat.vit.nr.: 2006/24-5):	Hassel

9.2 Makrofossilprøver

Det vart henta ut makrofossilprøver frå profilveggane i dei snitta stolpehola CC, CQ og CR (alle frå Hus II). Prøvene er flotert og undersøkt nærmare av Jon Erik Strange Amundsen ved AmS. Det er funne ein del trekol i prøvene, men ikkje restar av forkola korn eller plantar:

CC (Fnr. 8, nat.vit.nr. 2006/24-1)

CQ (Fnr. 9, nat.vit.nr. 2006/24-2)

CR (Fnr. 10, nat.vit.nr. 2006/24-3)

10 Tolking av lokaliteten i lys av strukturar og funn

10.1 Aktivitetar og aktivitetsområde

Den arkeologiske undersøkinga på gnr 78 / bnr 2 i Dirdal hausten 2006 har vist at det i dette området nede mot Dirdalsåna har stått to treskipa langhus i folkevandringstid. Kokegropene/eldstadane som er funne aust og vest om Hus I, viser at det har skjedd utandørs matlagings i dette området. Men det er uavklart om kokegropar/eldstadar og bygningar var i bruk i same periode.

10.2 Fleire fasar ?

Det er mogleg at Hus I og II har vore gjennom fleire bruksfasar eller i det minste utskiftingar av somme takberande stolpar (jf. 8.4).

10.3 Datering

Datering basert på typologi: dei treskipa langhusa er vurdert til å stamme frå jernalderen.

14C - datering av trekol frå eldstadar knytt til husa: bygningane har vore i bruk i løpet av folkevandringstid (dvs. tidsrommet 400 - 550 e. Kr.). Dateringane frå kolprøvene teke frå eldstadane Ci (Hus II) og DA (Hus I) og eldstaden CB viser eit svært samanfallande resultat:

CB: 1595 BP +/- 35 (AD 420-540)

Ci: 1605 BP +/- 25 (AD 420-535)

DA: 1605 BP +/- 25 (AD 420-535)

11 Formidling og publikumskontakt

Den arkeologiske undersøkinga på gnr 78 / bnr 2 i Dirdal hausten 2006 fekk ikkje noko medieomtale. Det var heller ikkje lagt opp til noko form for organisert formidling til lokalsamfunnet i form av "open dag" eller liknande. Ein del personar frå bygda, mellom anna Tor Arne Øvrebø

- sonen til grunneigaren på garden - , kom innom feltet for å sjå på arbeidet og høyre om kva som dukka opp av funn.

12 Litteratur

- Bang – Andersen, Sveinung 1977: Fortid som ble borte
I frå haug ok heidni nr 2, 1977,
s. 195-199 i samlebind 1976-77.
- Børsheim, Ragnar &
Soltvedt, Eli-Christine 2002: Gausel – utgravingene 1997-2000
AmS Varia 39, 2002.
- Diinhoff, Søren 2005: En kritisk evaluering af fladeafdækning som
utgravningsmetode
s. 67-73 i Høgestøl, Selsing, Løken, Nærøy & Prøsch-
Danielsen (red.): "Konstruksjonsspor og byggeskikk. Maskinell
flateavdekking – metodikk, tolking og forvaltning"
AmS Varia 43, 2005.
- Lillehammer, Arnvid 1977: Eit oversyn over busetnaden
I frå haug ok heidni nr 2, 1977, s. 186-195 i
samlebind 1976-77.
- Rogaland fylkeskommune
(RFK) 2006: Rapport frå kulturhistorisk synfaring/registrering
VA – anlegg Gilja – Dirdal, Gjesdal kommune,
gnr 78, bnr 1,2,3,4,7,8,9,13,17,26 og 58. Ved Morten Olsen.
- Riksantikvaren 11.07.2006: Innvilgelse av søknad om inngrep i automatisk fredete
kulturminner. Anlegg av vann –og avløpsledninger på
strekningen mellom Gilja og Dirdal, Gjesdal kommune.
Ved saksbehandler seniorkonsulent Isa Trøim.

13 Vedlegg

Oppdrag:		Flyf.reg.nr./Formnr.nr.					
Utgraving av lokalitet med treskipa langhus frå folkevandringstid, eldstadar og kokegroper		Gnr: 78 Bnr: 2 Kommune: Gjesdal					
Sak nr: 13/2006		Gard: Dirdal					
Film nr.:		AmS-ansvarleg: Olle Hemdørf					
S/H ☐		Digitalt ☐					
Dias ☐		Fotograf: Even Bjørdal					
AmS arkivnr	Bildnr	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr
67949	1	13.09.06			SØ	Oversynsfoto; det undersøkte området ligg i bakgrunnen midt i biletet. I front ser ein noko av høgdedraget vest om flata og traktorspora som leier mot den no øydelagde brua over Dirdalsåna. Steinmuren i sør markerar grensa mot nabogarden.	
67950	2	13.09.06			N-NØ	Oversynsfoto; utsyn mot delar av forminnefelt ID 34135. Dette feltet ligg omlag hundre meter N-NV om det undersøkte området. Foto teke frå det høgdedraget som er synleg på forrige bilete.	
67951	3	13.09.06			N-NV	Oversynsfoto; utsyn frå høgdedraget vest om det undersøkte området, ein ser mot Høgsfjorden.	
67952	4	13.09.06			SØ	Oversynsfoto; viser lokaliseringa av det undersøkte området. Jamfør med det første fotoet i denne lista.	
67953	5	22.08.06			Ø	Ved oppstart av undersøkinga; feltassistent Anja Magnussen og maskinførar Svein Madland er i gong med å fjerne dyrkingslaget aust for søkesjakt 5.	
67954	6	22.08.06			N-NØ	Ved oppstart av undersøkinga: ein ser søkesjakt 4 (til venstre), søkesjakt 5 (midt i biletet) og den påbegynte opninga av feltet på austsida av sjakt 5.	
67955	7	13.09.06			SØ	Foto som viser tilhøve i det søraustlege hjørnet av feltet. Ein ser at avdekkinga stoppar opp nokre meter frå skråninga ned mot Dirdalsåna. Til venstre ser ein restane av den øydelagde brua. Traktorvegen synleg på det første fotoet i lista har samanheng med denne brua.	
67956	8	25.08.06			S	Oversyn mot sørleg og austleg del av undersøkingsområdet etter maskinell avdekking. Område med mørk, kolhaldig masse kan skimtast i SØ-hjørnet (oppe til venstre). Ein ser tydeleg skiljet mellom massen av grus og stein og den lyse, fine sanden som kjem til syne der terrenget startar å halle ned mot eit søkk i nord.	

Oppdrag:		Flyf.reg.nr./Formn.nr.				
Utgraving av lokalitet med treskipa langhus frå folkevandringstid, eldstadar og kokegroper						
Sak nr: 13/2006		Gard: Dirdal		Gnr: 78	Bnr: 2	Kommune: Gjesdal
Film nr. :		S/H ☐	Dias ☐	Digitalt ☐	Fotograf: Even Bjørdal	
AmS arkivnr		UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	
Bildnr		Dato				
67957	9	25.08.06		SV	Oversyn mot vestleg og nordleg del av undersøkingsområdet etter maskinell avdekking (jf. med forrige foto). Det vart lagt ut kvite pappiallerkenar som ledd i eit tidleg forsøk på å tolke tilhøva mellom dei påviste stolpehøla.	
67958	10	14.09.06		V-SV	Oversyn mot vestleg og nordleg del av undersøkingsområdet etter endeleg framrensing. Gjev saman med 197 og 198 oversyn over heile feltet.	
67959	11	14.09.06		SV	Oversyn over del av feltet; jf. med 196 og 198.	
67960	12	14.09.06		S	Oversyn over del av feltet; jf. 196 og 197.	
67961	13	14.09.06		SØ	Oversyn over den delen av undersøkingsområdet som inneheldt anleggsspor etter bygningar (Hus I og II). Situasjon etter endeleg framrensing. I forgrunnen mogleg eldstad DA etter snitting.	
67962	14	14.09.06		N-NV	Same motiv som forrige bilete, men frå motsett retning. I forgrunnen anleggsspor som tilhøyrer Hus II.	
67963	15	01.09.06		N-NV	Anleggsspor AA (stolpehol) etter snitting.	
67964	16	01.09.06		V-NV	Anleggsspor AC (stolpehol) etter snitting.	
67965	17	01.09.06		V-NV	Anleggsspor AD (stolpehol)etter snitting.	
67966	18	01.09.06		NV	Anleggsspor AF (mogleg stolpehol) etter snitting. AG og AH i bakgrunnen.	
67967	19	12.09.06		NØ	Anleggsspor Ci (eldstad) og CF (eldstad) før snitting.	
67968	20	12.09.06		V	Anleggsspor Ci (eldstad) og CF (eldstad) før snitting.	
67969	21	12.09.06		V	Anleggsspor Ci (eldstad) etter snitting.	
67970	22	12.09.06		V	Anleggsspor CF (eldstad) etter snitting.	
67971	23	12.09.06		V	Anleggsspor Ci og CF etter snitting.	
67972	24	12.09.06		SØ	Anleggsspor DA (eldstad) før snitting.	

Oppdrag:		Flyf.reg.nr./Formn.nr.					
Utgraving av lokalitet med treskåpa langhus frå folkevandringstid, eldstadar og kokegroper							
Sak nr: 13/2006		Gard: Dirdal	Bnr: 2				
Film nr.:		Fotograf; Even Bjørdal	Kommune: Gjesdal				
AmS arkivnr		UDK-nr	AmS-ansvarleg: Olle Hemdorff				
Bildnr	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Digitalt ☐	Motiv	UDK-nr
67973	12.09.06			SØ	☐	Anleggspor DA (eldstad) under snitting.	
67974	12.09.06			V	☐	Anleggspor DA (eldstad) etter snitting.	
67975	13.09.06			N-NV	☐	Anleggspor DJ (eldstad) før snitting – struktur nr. 7 frå registrering vår 2006.	
67976	13.09.06			N-NV	☐	Anleggspor DJ (eldstad) etter snitting – struktur nr. 7 frå registrering vår 2006.	
67977	13.09.06			N	☐	Anleggspor BF (eldstad) før snitting.	
67978	13.09.06			Ø	☐	Anleggspor BF (eldstad) etter snitting.	
67979	13.09.06			Ø	☐	Anleggspor CQ (stolpehol – truleg del av inngangsparti) og CR (stolpehol – truleg del av inngangsparti) før snitting. I bakgrunnen m.a. Ci og øydelagd bru. CR til venstre.	
67980	13.09.06			Ø	☐	Anleggspor CQ (stolpehol – truleg del av inngangsparti) og CR (stolpehol – truleg del av inngangsparti) før snitting. CR til venstre.	
67981	13.09.06			V	☐	Anleggspor CQ (stolpehol – truleg del av inngangsparti) og CR (stolpehol – truleg del av inngangsparti) etter snitting. CR til høgre.	
67982	13.09.06			N-NV	☐	Anleggspor CB (eldstad) før snitting.	
67983	13.09.06			N-NV	☐	Anleggspor CB (eldstad) etter snitting.	
67984	13.09.06			N	☐	Anleggspor CC (truleg stolpehol) før snitting.	
67985	13.09.06			N	☐	Anleggspor CC (truleg stolpehol) etter snitting.	
67986	13.09.06			N	☐	Anleggspor CC (truleg stolpehol) etter snitting.	
67987	14.09.06			N-NV	☐	Anleggspor CG (mogleg stolpehol) etter snitting.	
67988	14.09.06			N-NV	☐	Anleggspor CL (stolpehol) før snitting.	
67989	14.09.06			N-NV	☐	Anleggspor CL (stolpehol) etter snitting.	
67990	14.09.06			N	☐	Anleggspor CM (mogleg stolpehol) før snitting. (Ugunstige lysforhold)	
67991	14.09.06			N	☐	Anleggspor CM (mogleg stolpehol) etter snitting. (Ugunstige lysforhold)	

Oppdrag:		Flyf.reg.nr./Formn.nr.					
Uigraving av lokalitet med treskipa langhus frå folkevandringstid, eldstadar og kokegroper		Gnr: 78		Bnr: 2			
Sak nr: 13/2006		Gard: Dirdal		Kommune: Gjesdal			
Film nr.:		S/H ☐	Dias ☐	Digitalt ☐	Fotograf; Even Bjørdal		
AmS arkivnr	Bildnr	Dato	UTM	Kartblad	Retn.mot	Motiv	UDK-nr
67992	44	14.09.06			N	Anleggsspor CO (truleg stolpehol) før snitting.	
67993	45	14.09.06			N	Anleggsspor CO (truleg stolpehol) etter snitting.	
67994	46	14.09.06			N	Anleggsspor CP (truleg stolpehol) før snitting.	
67995	47	14.09.06			N	Anleggsspor CP (truleg stolpehol) etter snitting.	
67996	48	14.09.06			N	Anleggsspor CN (stolpehol) før snitting.	
67997	49	14.09.06			N-NV	Anleggsspor CN (stolpehol) etter snitting.	
67998	50	14.09.06			N	Anleggsspor CK (mogleg stolpehol) før snitting.	
67999	51	14.09.06			NV	Anleggsspor CK (mogleg stolpehol) etter snitting. CK kan vere masse frå Ci.	
68000	52	14.09.06			NV	Anleggsspor CD (eldstad) og CE (stolpehol) før snitting.	
68001	53	14.09.06			Ø	Anleggsspor CD (eldstad) og CE (stolpehol) før snitting. I bakgrunnen CC, CG, CF og Ci.	
68002	54	14.09.06			NV	Anleggsspor CD (eldstad) og CE (stolpehol) etter snitting. CD kuttar noko av CE, såleis er CD yngst av dei to.	
68003	55	14.09.06			NV	Anleggsspor BW (stolpehol) etter snitting.	
68004	56	25.08.06			N-NV	Anleggsspor AG etter snitting. Dessverre utan målestokk.	
68005	57	25.08.06			N-NV	Anleggsspor AH etter snitting. Dessverre utan målestokk.	
68006	58	25.08.06			N-NV	Anleggsspor Ai etter snitting. Dessverre utan målestokk.	
68007	59	22.10.06			S	Oversyn over undersøkningsområdet etter oppstart for graving av trasé for vatn-og avløpsleidningar.	
68008	60	22.10.06			NØ	Lokalisering av kokegrop; avdekka ved graving for trasé. Ligg like nord for det arkeologisk undersøkte området.	
68009	61	22.10.06			N-NV	Nærbilete av kokegrop/eldstad avdekka ved graving for trasé.	

Vedlegg 2 Liste over anlegg / strukturar

Forkortingar nytta i lista:

S	= Stolpe	An.s.	= Anleggsskjema
TS	= Takberande stolpe	Pl.t.	= Planteikning 1:50
VS	= Veggstolpe	F	= Fotonummer (Bildnr.)
DS	= Dørstolpe	pl	= storleik i plan, cm
ES	= Eldstad	pr	= breidde i profil, cm
KG	= Kokegrop	d	= djupne, cm

Anleggs-nemning	Anleggs-type	Naturvit-skapleg prøvenr.	Funnr	Dokumentasjon	Merknader	Dato	Sign.
AA	TS			F: 15 / An.s. / Pl.t.	Snitta/pl: 80x80/pr: 80/d: 25	25.08./04.09.06	EB (alle)
AB	DS?			Pl.t.	Hus I?	06.09.06	
AC	S?			F: 16 / An.s. / Pl.t.	Snitta/pl: 35x25/pr: 25/d: 6	01.09/05.09.06	
AD	TS			F: 17 / An.s / Pl.t.	Snitta/pl: 60x60/pr: 60/d: 18	01.09/05.09.06	
AE	TS			Pl.t.	Hus I	06.09.06	
AF	DS?			F: 18 / An.s. / Pl.t.	Snitta/pl: 50x50/pr: 50/d: 8	01.09/05.09.06	
AG	TS			F: 56 / Pl.t.	Snitta. Dessverre ikkje dokumentert nærmare	06.09.06	
AH	TS			F: 57 / Pl.t.	Snitta. Dessverre ikkje dokumentert nærmare	06.09.06	
Ai	TS			F: 58 / Pl.t.	Snitta. Dessverre ikkje dokumentert nærmare	06.09.06	

AJ	TS				Pl.t.				Hus I	06.09.06	EB (alle)
AK	TS				Pl.t.				Hus I	06.09.06	
AL	TS? S?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
AM	TS				Pl.t.				Hus I	06.09.06	
AN	TS				Pl.t.				Hus I	06.09.06	
AO	S?				Pl.t.					06.09.06	
AP	TS				Pl.t.				Hus I	06.09.06	
AQ	S?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
AR									Utgår		
AS	TS				Pl.t.				Snitta. Dessverre ikkje dokumentert nærmare, men truverdig som TS. Hus I	06.09.06	
AT	TS?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
AU	S?				Pl.t.					06.09.06	
AW	S VS?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
AX	S?				Pl.t.					06.09.06	
AY	DS?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
AZ	VS?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
BA	DS?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
BB	DS?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
BC	S?				Pl.t.					06.09.06	
BD	KG/ES				Pl.t.				Kokegrop	06.09.06	
BE	S?				Pl.t.				Ikkje snitta.	06.09.06	
BF	ES	2006/24-4	Fnr. 4	F: 29-30 / An.s / Pl.t.					Snitta/pl: 130x80/pr: 130/d: 25	06.09./13.09.06	
BG	TS				Pl.t.				Hus I	06.09.06	
BH	TS				Pl.t.				Hus I	06.09.06	
Bi	S?				Pl.t.					06.09.06	
BJ	TS				Pl.t.				Hus I	06.09.06	
BK	S?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
BL	S?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
BM	TS				Pl.t.				Hus I	06.09.06	

BN	S				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	EB (alle)
BO	S?				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
BP	S				Pl.t.				Hus I?	06.09.06	
BQ	DS				Pl.t.			Par med BR	Hus I	06.09.06	
BR	DS				Pl.t.			Par med BQ	Hus I	06.09.06	
BS	DS				Pl.t.			Par med BT	Hus I	06.09.06	
BT	DS				Pl.t.			Par med BS	Hus I	06.09.06	
BU	DS?				Pl.t.				Hus I?	05.09.06	
BW	TS				F: 55 / Pl.t.			Snitta/pl: 95x60/pr: 95/d: 12	Hus II	05.09.06	
BX	TS				Pl.t.				Hus II	05.09.06	
BY	DS				Pl.t.			Par med BZ	Hus II	04.09.06	
BZ	DS				Pl.t.			Par med BY	Hus II	04.09.06	
CA	KG/ES				Pl.t.	Fnr. 1			Hus II?	05.09.06	
CB	ES	2006/24-8			F: 34-35 / An.s / Pl.t.	Fnr. 7		Snitta/pl: 60x60/pr: 55/d: 20	Hus II?	05.09./13.09.06	
CC	TS	2006/24-1			F: 36-38 / An.s / Pl.t.	Fnr. 8		Snitta/pl: 95x70/pr: 95/d: 48	Hus II	05.09./13.09.06	
CD	ES				F: 52-54 / An.s. / Pl.t.			Snitta/pl: 60x60/pr: 55/d: 22 Yngre enn CE.		05.09./14.09.06	
CE	TS				F: 52-54 / An.s / Pl.t.			Snitta/pl: 70x70/pr: 70/d: 39 Eldre enn CD.	Hus II	05.09./14.09.06	
CF	ES	2006/24-6			F: 19-20, 22-23 / An.s. / Pl.t.	Fnr. 3		Snitta/pl: 90x90/pr: 85/d: 20	Hus II?	04.09./12.09.06	
CG	S				F: 39 / An.s / Pl.t.			Snitta/pl: 30x30/pr: 30/d: 10	Hus II?	04.09./ 14.09.06	
CH	S? TS?				Pl.t.				Hus II?	04.09.06	
Ci	ES	2006/24-9			F: 19-21, 23 / An.s. / Pl.t.	Fnr. 6		Snitta/pl: 115x100/pr: 100/d: 25	Hus II	04.09./12.09.06	
CJ	DS?				Pl.t.			Par med Bi?	Hus I?	06.09.06	
CK	S?				F: 50-51 / An.s. / Pl.t.			Snitta/pl: 25x20/pr: 20/d: 5		04.09./14.09.06	
CL	TS				F: 40-41 / An.s. / Pl.t.			Snitta/pl: 50x50/ pr: 50/d: 16	Hus II	04.09./14.09.06	
CM	S? TS?				F: 42-43 / An.s. / Pl.t.			Snitta/pl: 70x60/pr: 65/d: 21 Steinoptrekk ? Hus II ?		04.09./14.09.06	
CN	TS				F: 48-49 / An.s. / Pl.t.			Snitta/pl: 50x40/pr: 40/d: 20	Hus II	04.09./14.09.06	

CO	S?				F: 44-45 / An.s. / Pl.t.	Snitta/pl: 40x35/pr: 30/d: 9	Hus II?	04.09./14.09.06	EB (alle)
CP	TS?				F: 46-47 / An.s. / Pl.t.	Snitta/pl: 35x30/pr: 35/d: 15	Hus II	04.09./14.09.06	
CQ	DS	2006/24-2	Fnr. 9		F: 31-33 / An.s. / Pl.t.	Snitta/pl: 80x65/pr: 50/d: 20 Par med CR.	Hus II	04.09./13.09.06	
CR	DS	2006/24-3	Fnr. 10		F: 31-33 / An.s. / Pl.t.	Snitta/pl: 60x50/pr: 50/d: 20 Par med CQ.	Hus II	04.09./13.09.06	
CS	S				Pl.t.			05.09.06	
CT	S?				Pl.t.			05.09.06	
CU	S TS				Pl.t.		Hus I	06.09.06	
CW	S? VS?				Pl.t.		Hus I?	06.09.06	
CX	S? VS?				Pl.t.		Hus I?	06.09.06	
CY	TS				Pl.t.		Hus I	06.09.06	
CZ	S?				Pl.t.			06.09.06	
DA	ES		Fnr. 5	2006/24-7	F: 24-26 / An.s. / Pl.t.	Snitta/pl: 110x100/pr: 100/d: 15	Hus I	06.09./12.09.06	
DB	S?				Pl.t.			06.09.06	
DC	KG/ES				Pl.t.			06.09.06	
DD						Utgår			
DE	S				Pl.t.			06.09.06	
DF	S? VS?				Pl.t.		Hus I?	06.09.06	
DG	S?				Pl.t.			06.09.06	
DH	S?				Pl.t.		Hus I?	06.09.06	
Di	S?				Pl.t.			06.09.06	
DJ	ES		Fnr. 2	2006/24-5	F: 27-28 / An.s. / Pl.t.	Snitta/pl: 70x70/pr: 65/d: 20 Nr 7 frå reg. (jf. reg.rapp. s. 4)		06.09./13.09.06	
DK	KG/ES				Pl.t.			06.09.06	
DL	KG/ES				Pl.t.			06.09.06	
DM	KG/ES				Pl.t.			06.09.06	
DN	KG/ES				Pl.t.		Nr 2 frå reg. (jf. reg.rapp.: s. 4 og vedlegg 6) Nr 6 frå reg. (jf. reg.rapp.: s. 4 og vedlegg 7)	06.09.06	

DO	KG/ES			Pl.t.	Nr 1 frå reg. (jf. reg.rapp. s. 4)	05.09.06	EB (alle)
DP	S?			Pl.t.		05.09.06	
DQ	S			Pl.t.		06.09.06	
DR	TS			Pl.t.	Hus I	06.09.06	
DS	KG/ES			Pl.t.	Ø om Hus I	06.09.06	
DT	S?			Pl.t.		06.09.06	
DU	KG/ES			Pl.t.	Ø om Hus I	06.09.06	
DW	S?			Pl.t.		06.09.06	
DX	S?			Pl.t.		06.09.06	
DY	S?			Pl.t.	Hus I?	06.09.06	
DZ	S?			Pl.t.		06.09.06	
EA	S?			Pl.t.	Hus I?	06.09.06	
EB	S?			Pl.t.		06.09.06	
EC	TS?			Pl.t.	Hus I	06.09.06	
ED	S			Pl.t.		06.09.06	
EE	S?			Pl.t.		06.09.06	
EF	S?			Pl.t.		06.09.06	
EG	S?			Pl.t.	Hus I?	06.09.06	
EH	TS			Pl.t.	Hus I	06.09.06	

Vedlegg 3 Liste over teikningar

Originalteikningar som er lagt i arkivet ved AmS:

Teikning 1	Planteikning i 1:50 av del av undersøkingsområdet (1 av 4)
Teikning 2	Planteikning i 1:50 av del av undersøkingsområdet (2 av 4)
Teikning 3	Planteikning i 1:50 av del av undersøkingsområdet (3 av 4)
Teikning 4	Planteikning i 1:50 av del av undersøkingsområdet (4 av 4)
Teikning 5	Oversynsskisse i 1:100 som viser det innbyrdes forholdet mellom teikning 1-4 og utplasseringa av målesystemet.
Teikning 6	Planteikning i 1:10 av eldstad Ci og eldstad CF
Teikning 7	Profilteikning i 1:10 av eldstad Ci og eldstad CF
Teikning 8	Plan - og profilteikning i 1:10 av eldstad DA
Teikning 9	Plan – og profilteikning i 1:10 av dørstolpepar CR og CQ
Teikning 10	Plan – og profilteikning i 1:10 av eldstad BF

Reinteikningar:

Teikning 11	Samla reinteikning i 1:50 av teikning 1-4 (jf. fig. 6, s.18)
Teikning 12	Samla reinteikning av profilteikningar av anleggsspor knytt til Hus I og II (jf. vedlegg 13)
Teikning 13	Samla reinteikning av profilteikningar av eldstadar (jf. vedlegg 13)

Vedlegg 4 Funnliste

- Fnr. 1 Slaggklump. St.m.: 29mm. 10.8g. Gjev ikkje merkbart utslag i høve til magnet.
S 12264a
- Fnr. 2 Trekolprøve frå DJ, nat.vit.nr. 2006/24-5. Innslag av hassel.
S 12264b
- Fnr. 3 Trekolprøve frå CF, nat.vit.nr. 2006/24-6. Innslag av or.
S 12264b
- Fnr. 4 Trekolprøve frå BF, nat.vit.nr. 2006/24-4. Innslag av bjørk.
S 12264b
- Fnr. 5 Trekolprøve frå DA, nat.vit.nr. 2006/24-7. Innslag av hassel. Sendt til datering.
S 12264b
- Fnr. 6 Trekolprøve frå Ci, nat.vit.nr. 2006/24-9. Innslag av bjørk. Sendt til datering.
S 12264b
- Fnr. 7 Trekolprøve frå CB, nat.vit.nr. 2006/24-8. Innslag av rogn, hegg og moglegvis lind. Sendt til datering.
S 12264b
- Fnr. 8 Makrofossilprøve frå CC, nat.vit.nr. 2006/24-1. Ikkje makrofossil.
S 12264c
- Fnr. 9 Makrofossilprøve frå CQ, nat.vit.nr. 2006/24-2. Ikkje makrofossil.
S 12264c
- Fnr. 10 Makrofossilprøve frå CR, nat.vit.nr. 2006/24-3. Ikkje makrofossil.
S 12264c

Katalog for lokalitet med spor etter treskipa hus frå folkevandringstid, kokegroper og eldstadar i Dirdal, gnr 78, bnr 2, Gjesdal kommune.

KATALOGISERING TIL HOVUDKATALOGEN

Museumsnummer: S12264
Aksesjonsnummer: 2006/30
Saksnummer: 13/2006

Lokalitetsnamn:

Gårdsnamn: Dirdal
Bruksnamn:
Gardnr.: 78
Bruknr: 2
Kommune: Gjesdal

Fornminnenr.:

Flyfoto/reg.nr.:

ØK kartblad:

NGO-Koord:

UTM-Koord:

H.o.H: 5-7 m

Funnkategori 1: Buplassfunn

Funnkategori 2: Lokalitet med spor etter treskipa hus, kokegroper og eldstadar. Eldstadar knytt til husa datert til folkevandringstid.

Funnmiljø: 1. Innmark, beiteområde
9. Under flat mark, ved flateavdekking

Anlegg og kontekst: Buplassfunn
– påviste stolpehol som tilhøyrrer to treskipa langhus
– sju eldstadar; begge langhusa har fått knytta eldstad til seg, det eine huset har moglegvis hatt fleire i løpet av brukstida
– ti anleggsspor som anten har fungert som kokegroper eller eldstadar, majoriteten av desse lokalisert utanfor langhusa sitt areal

Funnkontekst

- anleggsspora er påviste i samband med flateavdekking som nedgravingar i undergrunnsmasse
- det vart gjort funn av ein slagglump frå ei kokegrop/eldestad, dette anlegget var lokalisert innanfor arealet av det eine langhuset

Datering

Resultata frå 14C- dateringar viser at langhusa var i bruk i folkevandringstid:

Hus I (eldstad DA):	1605 BP +/- 25 (AD 420 - 535)
Hus II (eldstad Ci):	1605 BP +/- 25 (AD 420 - 535)
Eldstad CB (tilhøyrrer moglegvis Hus II):	1595 BP +/- 35 (AD 420 - 540)

Terreng og lokalisering:

Det undersøkte området ligg på gnr. 78/bnr. 2 i Dirdal i Gjesdal kommune. Det er lokalisert på ei flate like vest for Dirdalsåna. Flata er del av eit større beite – og jordbruksområde på garden. Utgravinga tok utgangspunkt i sjakt 4 og 5 frå ei registrering utført av Rogaland fylkeskommune våren 2006. Ved bruk av maskinell flateavdekking vart det i august/september 2006 opna eit større felt i samband med desse sjaktene. Rett sør for feltet er det eit steingjerde. Dette gjerdet fungerer som grensemarkering i høve til naboeigedomen gnr. 78/bnr. 1. Mot aust strekkjer feltet seg fram mot skråninga ned mot Dirdalselva, i dette området finst også restane av ei bru. Mot nordaust stoppa utgravinga der flata går over i ei slak helling ned mot eit

- søkk/lågareliggande område. Feltet vart ikkje utvida lenger mot vest enn avgrensinga sett av den eksisterande sjakt 4.
- Funnomstende:** Arkeologisk undersøking. Flateavdekking i samband med frigjeving av område for konstruksjon av trasé for vatn – og avlaupsleidning
- Undersøking ved:** - Feltleiar Even Bjørdal, AmS
- Prosjektansvarleg Olle Hemdorff, AmS
- Funne når:**
- Funne av:**
- Innlevert av/ved:**
- Gåve frå:**
- Diplom dato:**
- Andre funn:**
- Ark. datering:** Jernalder
- 14C- datering:** Folkevandringstid
- Katalogisert av:** Even Bjørdal
- Dato:** April 2007
- Revidert av:**
- Dato:**
- Klassifikasjonssystem:**
- Materialbestemming:** Treslagvurdering er gjort av Jon Erik Strange Amundsen, AmS
- Systematisering/
ordning for mag.:** Funna består av ein slagglump, seks kolprøver og tre makrofossilprøver: S12264a-c, fnr. 1-10. S-nr, underbokstav og fnr. er skrive på funnposar og øskjer.
- Opplysningar i
Top. ark.:** Rapport, plan- og profilteikningar, foto, funnliste, liste over naturvitskapeleg prøver, feltdagbok, anleggsskjema m.m
- Opplysningar som vil
kome seinare:**
- Andre opplysningar:**

Litteratur:**S 12264**

Utgraving av lokalitet med spor etter treskipa hus frå folkevandringstid, kokegroper og eldstadar i Dirdal.

Dirdal gnr. 78, bnr. 2, Gjesdal kommune.

- a) Ein *slagglump*. St.m.: 29mm. 10.8 g. (Fnr. 1)
- b) Seks *kolprøver* (Fnr. 2-7)
- c) Tre *makrofossilprøver* (Fnr. 3-10)

Funne i august og september 2006 ved Even Bjørdal si undersøking av lokalitet med treskipa hus, eldstadar og kokegroper på Dirdal, gnr 78 / bnr 2, Gjesdal kommune. Lokaliteten inneheldt spor (ei omfattande mengde stolpehol og fleire eldstadar) etter to bygningar 14 C – datert til folkevandringstid. Det vart påvist i alt sju eldstadar av varierende storleik innan det undersøkte området. I tillegg fann ein ti anleggsspor som ikkje vart snitta og som anten har fungert som kokegroper eller eldstadar. Det undersøkte området ligg på ei oppdyrka flate som i Ø grensar mot Dirdalselva. Like S om lokaliteten går eit steingjerde som markerer eigedomsgrensa mot nabogarden gnr 78 / bnr 1. Slagglumpen (Fnr. 1) kjem frå den framreinsa overflata av kokegrop/elstad CA.

Vedlegg 6 Liste over vitenskapelige prøver

Nat.vit.nr. 2006/24-1	Makrofossilprøve frå CC (fnr.8): Ingen makrofossil.
Nat.vit.nr. 2006/24-2	Makrofossilprøve frå CQ (fnr.9): Ingen makrofossil.
Nat.vit.nr. 2006/24-3	Makrofossilprøve frå CR (fnr.10): Ingen makrofossil.
Nat.vit.nr. 2006/24-4	Trekolprøve frå BF (fnr.4): Innslag av bjørk.
Nat.vit.nr. 2006/24-5	Trekolprøve frå DJ (fnr.2): Innslag av hassel.
Nat.vit.nr. 2006/24-6	Trekolprøve frå CF (fnr.3): Innslag av or.
Nat.vit.nr. 2006/24-7	Trekolprøve frå DA (fnr.5): Innslag av hassel. Sendt til datering.
Nat.vit.nr. 2006/24-8	Trekolprøve frå CB (fnr.7): Innslag av rogn, hegg og moglegvis lind. Sendt til datering.
Nat.vit.nr. 2006/24-9	Trekolprøve frå Ci (fnr.6): Innslag av bjørk. Sendt til datering.

Vedlegg 7 Dateringskjema

Seks sider knytt til 14C – datering.

Angår: Dirdal gnr. 78, bnr. 2, Gjesdal k., Rogaland
Sak: 13/2006

Arkeologisk museum
i Stavanger

Nasjonallaboratoriet for 14C-datering

NTNU-Gløshaugen

7491 TRONDHEIM

*Museum of Archaeology, Stavanger.
National research centre for
paleostudies and conservation.*

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

Dato

OHH/06/281-11/A-433, 1122-78

05.01.2007

DIRDAL GNR. 78, GJESDAL K. ROGALAND. VANN- OG AVLØPSLEDNING (VANLEGG) GILJA-DIRDAL. SØKNAD OM TRE 14C DATERINGER

Vedlagt dette brev tre søknader om C14 dateringer, akseleratordateringer, betalt oppdrag.

Vi ønsker tilbakemelding om omtrentlig tidspunkt for når resultatene foreligger.

Vennlig hilsen

Olle Hartvig Hemdorff

Nasjonallaboratoriet for ¹⁴C datering
 Sem Sælandsv. 5, NTNU-Gløshaugen, 7491 Trondheim
 Tlf. 73 59 33 10 Fax 73 59 33 83

Forslag om ¹⁴C- Datering
 (se rettleddning)

(Sett kryss) Konvensjonell datering: AMS: X Betalt oppdrag: X

1. Søkerens navn: Olle Hartvig Hemdorff Stilling: 1. konsulent

Adresse: AmS Boks 478 4002 Stavanger

Telefon: 51846070

Er søknaden personlig:

På vegne av institusjon: X

2. Prøvematerialets art: Trekull

Funnsted (kommune, fylke): Dirdal gnr. 78, Gjesdal k., Rogaland

3. Antall dateringer: 3 Prioriteringsrekkefølge:

4. Redegjør for formålet med datering. Vurder evt. tidligere dateringer for samme formål, og oppgi forslagsnummer (DF-) for disse dateringene.

Datering av sentralildsteder i hustomter

5. Prosjektets finansieringskilder (sett kryss): NFR: Univ., høgskole, off. museum:

Andre(spesifiser): Gjesdal kommune

6. Har søkeren fått utført dateringer siste 5 år? (sett kryss) nei: ja: X

Oppgi i så fall DF-nr. og hvor resultatene evt. er publisert: For mange til å ramse opp

Dato 05.01.07

Underskrift søker O.Hemdorff

Underskrift veileder

Formular 1 - Fylles ut med maskin/datamaskin i 2 eksemplarer (for betalte oppdrag er det tilstrekkelig med 1 eksemplar).

Nasjonallaboratoriet for ^{14}C datering
 Sem Sælandsv. 5, NTNU-Gløshaugen, 7491 Trondheim
 Tlf. 73 59 33 10 Fax 73 59 33 83

Spesifikasjon for prøve for ^{14}C datering
 (se rettleiding)

1. Oppdragsgiver: Gjesdal kommune
2. Prøvematerialets art: Trekull Mengde:
3. Mengdeklassifisering (må angis - se rettleidn.): (sett kryss) A: B: C: AMS: X
4. Prøvens merke: Dirdal gnr. 78, bnr. 2, Gjesdal k., Rogaland. Anlegg CB
5. Prøven funnet av: Even Bjørdal Tidspunkt: Sept. 2006
6. Funnsted: Dirdal gnr. 78, bnr. 2, Gjesdal k., Rogaland
7. Greenwich koord. Bredde: Lengde: UTM:
8. Formålet med denne datering og nærmere beskrivelse av funnforhold:
 Datering av antatt sntralildsted i treskipet langhus

 "Sitetype": "Context": Ildsted
9. Beskrivelse av prøvematerialet: Trekull, rogn
10. Antatt alder, evt. I henhold til tidligere datering:
 Tidsperiode: Jernalder Alder BP: 1220
11. Prøvens behandling før den ble sendt til laboratoriet: Såldet, rensed og tørket
12. Ønskes evt. restmateriale i retur?
13. Eventuelle andre opplysninger, for eksempel om artsbestemmelse av tre og trekull:

Dato: 22.01.2007

Underskrift:

Nasjonallaboratoriet for ^{14}C datering
 Sem Sælandsv. 5, NTNU-Gløshaugen, 7491 Trondheim
 Tlf. 73 59 33 10 Fax 73 59 33 83

Spesifikasjon for prøve for ^{14}C datering
 (se rettledning)

1. Oppdragsgiver: Gjesdal kommune
2. Prøvematerialets art: Trekull Menge:
3. Mengdeklassifisering (må angis - se rettledn.): (sett kryss) A: B: C: AMS: X
4. Prøvens merke: Dirdal gnr. 78/2 Gjesdal k., Rogaland. Anlegg CI
5. Prøven funnet av: Even Bjørdal Tidspunkt: Sept. 2006
6. Funnsted: Dirdal gnr. 78, bnr. 2, Gjesdal k. Rogaland
7. Greenwich koord. Bredde: Lengde: UTM:
8. Formålet med denne datering og nærmere beskrivelse av funnforhold:
 9. Datering av antatt sentralildsted i treskipet langhus
- "Sitetype": "Context": Ildsted
9. Beskrivelse av prøvematerialet: Trekull, bjørk
10. Antatt alder, evt. I henhold til tidligere datering:
Tidsperiode: Jernalder Alder BP: 1350
11. Prøvens behandling før den ble sendt til laboratoriet: Sålde, rensset og tørket
12. Ønskes evt. restmateriale i retur? Nei
13. Eventuelle andre opplysninger, for eksempel om artsbestemmelse av tre og trekull:

Dato: 22.01.2007

Underskrift:

Nasjonallaboratoriet for ^{14}C datering
 Sem Sælandsv. 5, NTNU-Gløshaugen, 7491 Trondheim
 Tlf. 73 59 33 10 Fax 73 59 33 83

Spesifikasjon for prøve for ^{14}C datering
 (se rettledning)

1. Oppdragsgiver: Gjesdal kommune
2. Prøvematerialets art: Trekull Mengde:
3. Mengdeklassifisering (må angis - se rettledn.): (sett kryss) A: B: C: AMS: X
4. Prøvens merke: Dirdal gnr. 78/2, Gjesdal k., Rogaland Anlegg DA
5. Prøven funnet av: Even Bjørdal Tidspunkt: Sept. 2006
6. Funnsted: Dirdal gnr. 78, bnr. 2, Gjesdal k., Rogaland
7. Greenwich koord. Bredde: Lengde: UTM
8. Formålet med denne datering og nærmere beskrivelse av funnforhold:
 Datering av antatt sentralildsted i treskipet langhus
 "Sitetype": "Context": Ildsted
9. Beskrivelse av prøvematerialet: Trekull, hassel
10. Antatt alder, evt. I henhold til tidligere datering:
 Tidsperiode: Jernalder Alder BP: 1380
11. Prøvens behandling før den ble sendt til laboratoriet: Såldet, rensset og tørket
12. Ønskes evt. restmateriale i retur? Nei
13. Eventuelle andre opplysninger, for eksempel om artsbestemmelse av tre og trekull:

Dato: 22.01.2007

Underskrift:

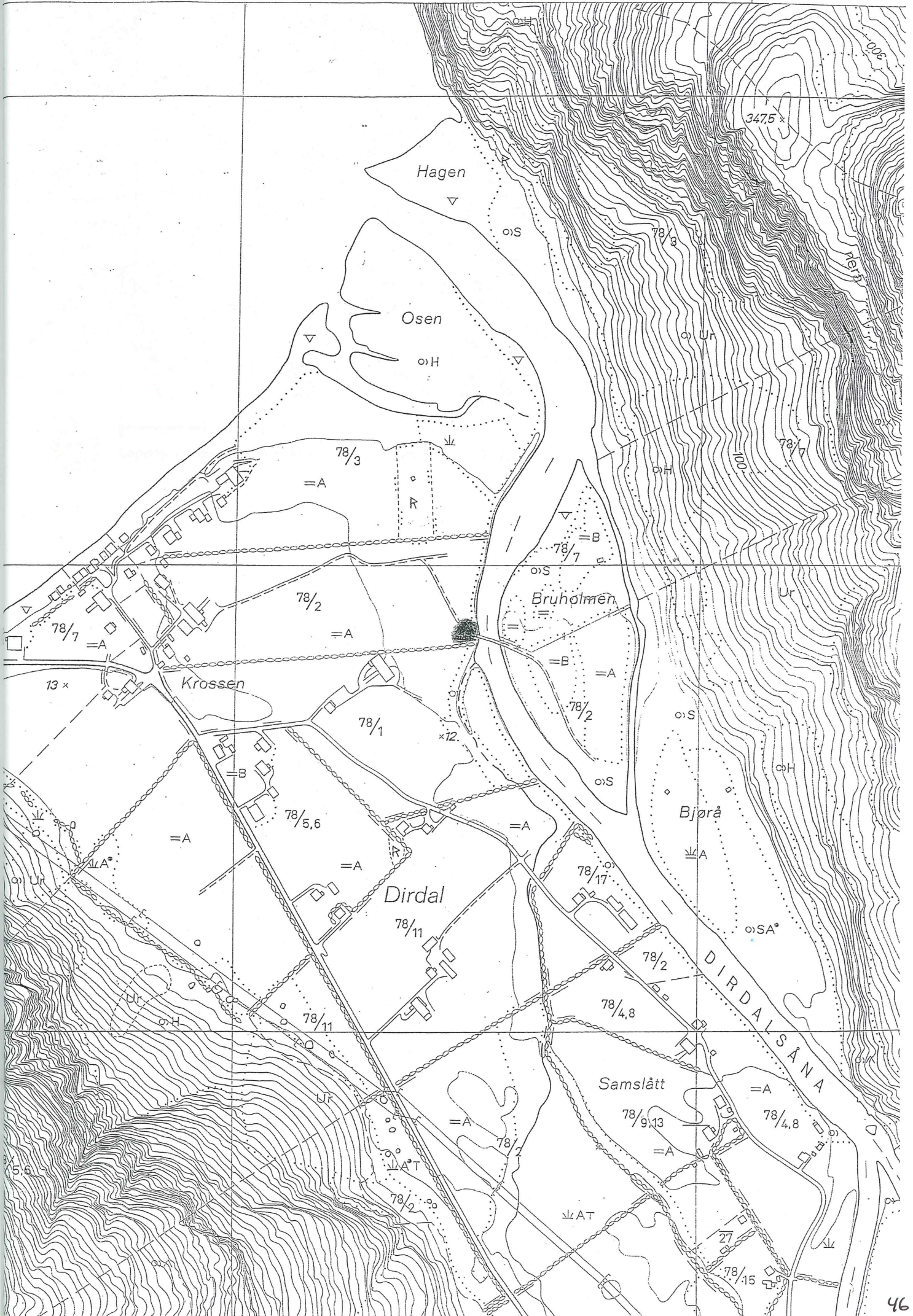
Resultat av 14C – datering:

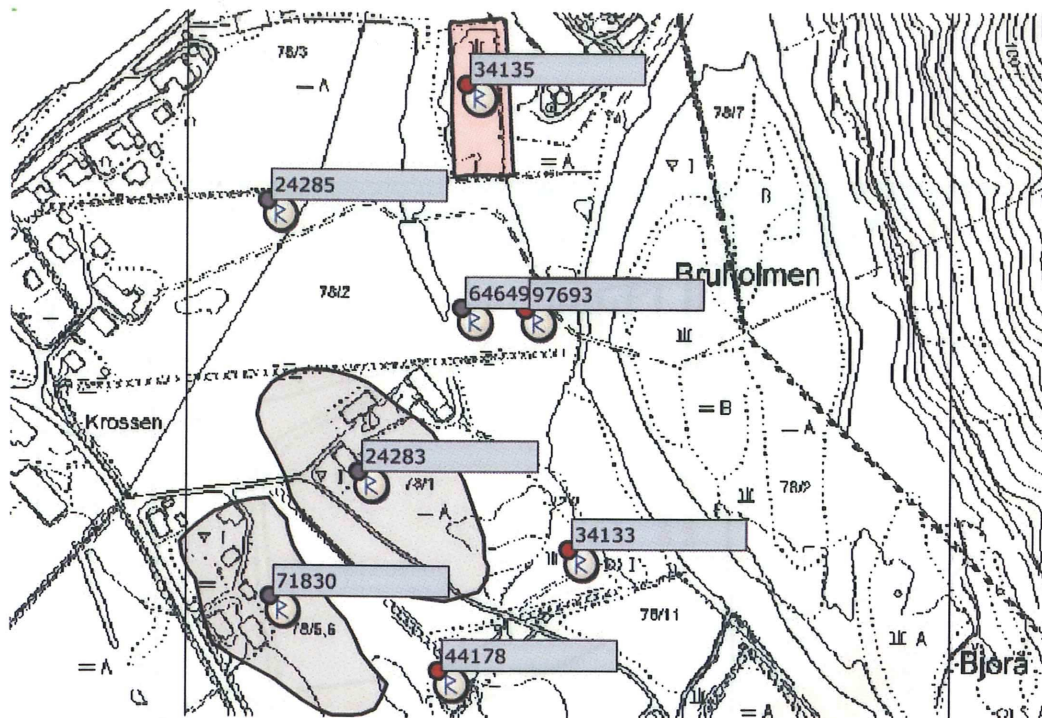
Eldstad CB (tilhører moglegvis Hus II): 1595 BP +/- 35 (AD 420 – 540)

Eldstad Ci (tilhører Hus II): 1605 BP +/- 25 (AD 420 – 535)

Eldstad DA (tilhører Hus I): 1605 BP +/- 25 (AD 420 – 535)

Alle dei tre dateringane fell såleis innanfor perioden folkevandringstid (AD 400 – 550).

Kategori

- ⌘ Arkeologisk minne
- 🏠 Bygning
- ✝ Kirkested
- 🔧 Teknisk/industriell
- ≡ Uspesifisert

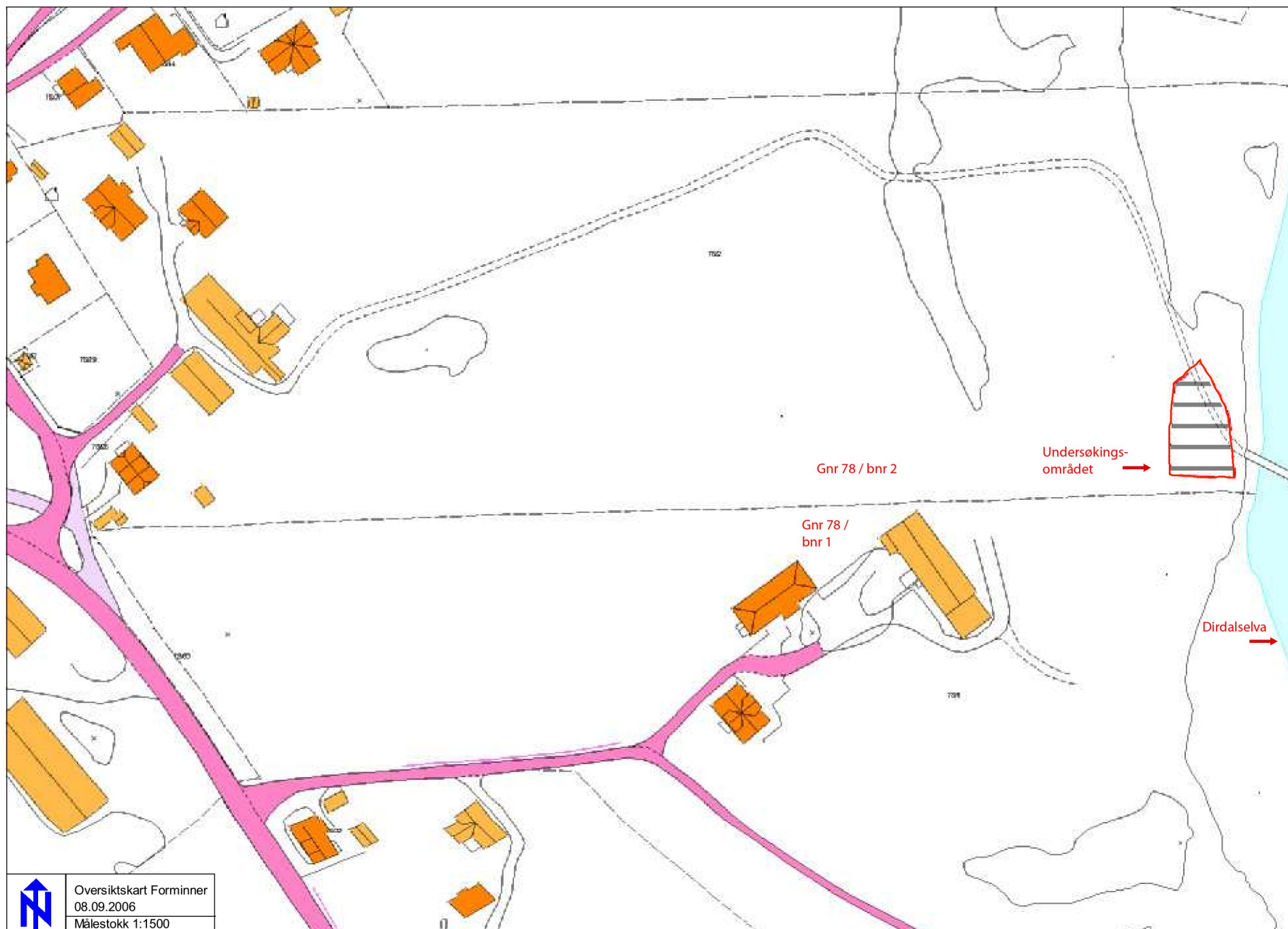
Vernestatus

- 🔴 Automatisk fredet
- 🔵 Vedtaksfredet
- 🟡 Andre
- 🟠 Uavklart
- ⚪ Ingen vernestatus

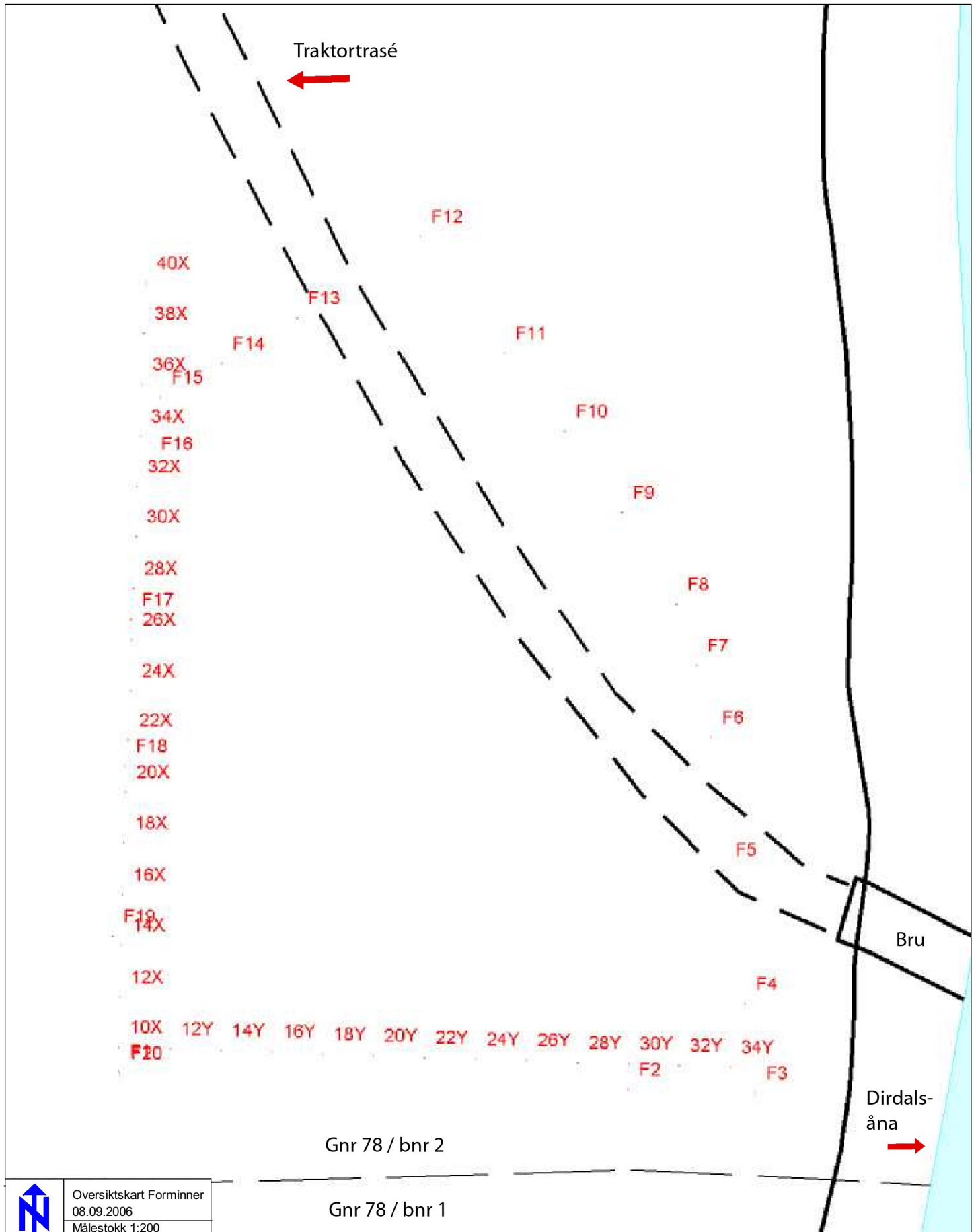
56 m

Copyright: Riksantikvaren. Kartbakgrunn: Statens Kartverk/Ugland IT Group AS

	Oversiktskart Forminner
	08.09.2006
	Målestokk 1:1500

Vedlegg 9 Oversynskart som viser lokaliseringa av undersøkningsområdet på gnr 78 / bnr 2

Vedlegg 10 Oversynskart som viser lokalisering av x- og y-akse i målesystem og punkt for innmåling av feltkantar (F2-F20)

Vedlegg 11 Liste over koordinatar

Punkt i lokalt målesystem:

Punkt	N	E	H	Kode	G/L-Land
40x	6525124.506	337572.878	6.239	4051	
38x	6525122.517	337572.831	6.262	4051	
36x	6525120.542	337572.765	6.388	4051	
34x	6525118.511	337572.672	6.283	4051	
32x	6525116.544	337572.548	6.401	4051	
30x	6525114.572	337572.510	6.328	4051	
28x	6525112.519	337572.402	6.193	4051	
26x	6525110.537	337572.350	6.138	4051	
24x	6525108.543	337572.310	6.146	4051	
22x	6525106.598	337572.225	6.315	4051	
20x	6525104.563	337572.115	6.292	4051	
18x	6525102.570	337572.058	6.278	4051	
16x	6525100.550	337571.973	6.103	4051	
14x	6525098.564	337571.947	6.117	4051	
12x	6525096.549	337571.860	6.155	4051	
10x	6525094.582	337571.845	6.127	4051	
12y	6525094.519	337573.835	6.096	4051	
14y	6525094.434	337575.826	5.958	4051	
16y	6525094.414	337577.823	5.980	4051	
18y	6525094.311	337579.820	5.992	4051	
20y	6525094.228	337581.811	5.999	4051	
22y	6525094.179	337583.807	6.088	4051	
24y	6525094.106	337585.809	6.144	4051	
26y	6525094.055	337587.796	6.135	4051	
28y	6525093.973	337589.801	6.151	4051	
30y	6525093.943	337591.795	6.231	4051	
32y	6525093.867	337593.786	6.353	4051	
34y	6525093.794	337595.782	6.336	4051	

Punkta er målte inn ved GPS – utstyr av Torhild Levang ved Gjesdal kommune.

Vedlegg 12 Liste over innmålte punkt

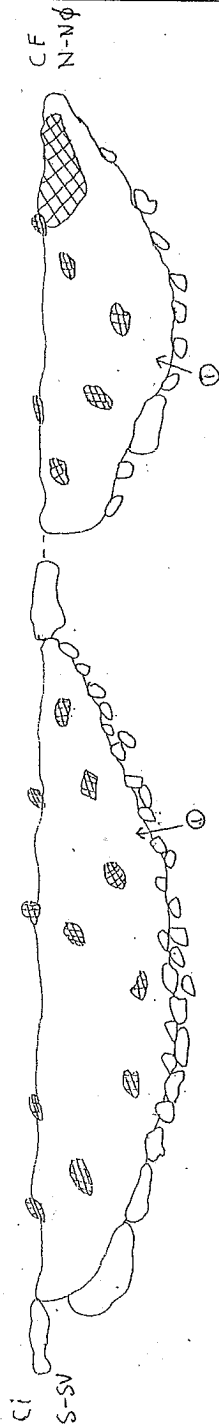
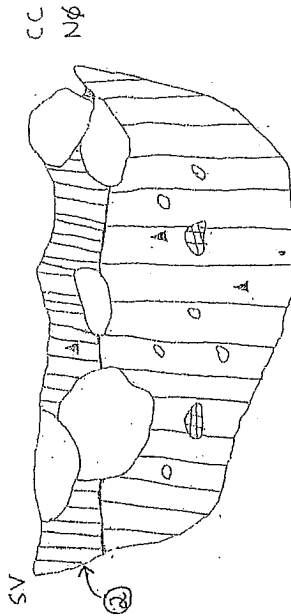
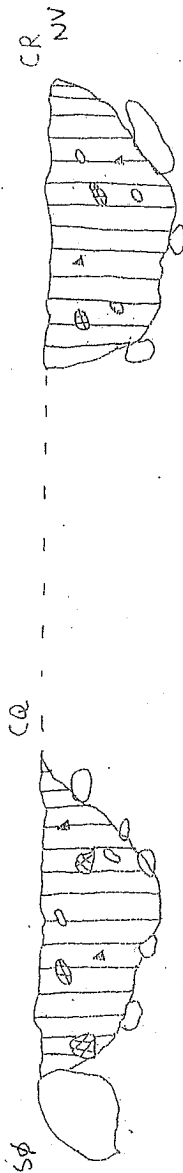
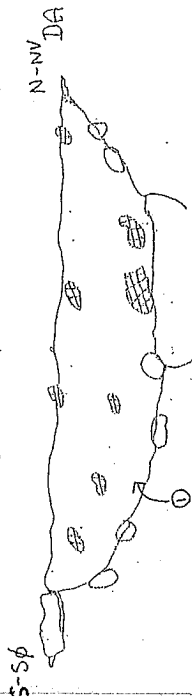
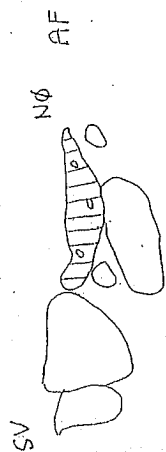
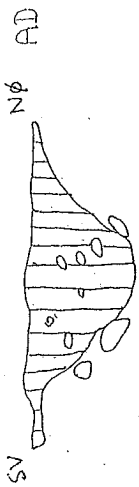
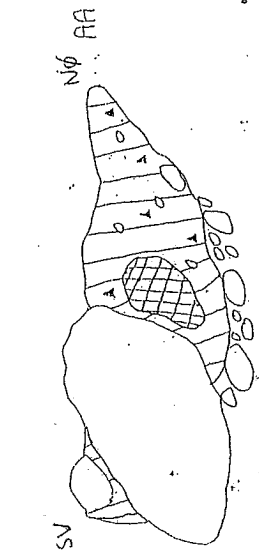
Punkt ved innmåling av yttergrensa for undersøkingsområdet:

Punkt	X	Y	H	Kode	G/L-Land
F2	6525092.921	337591.786	6.357	4051	
F3	6525092.774	337596.739	6.851	4051	
F4	6525096.280	337596.349	6.410	4051	
F5	6525101.510	337595.526	6.725	4051	
F6	6525106.709	337595.023	6.411	4051	
F7	6525109.530	337594.441	6.013	4051	
F8	6525111.916	337593.671	5.721	4051	
F9	6525115.508	337591.533	5.848	4051	
F10	6525118.708	337589.302	5.638	4051	
F11	6525121.765	337586.917	5.600	4051	
F12	6525126.318	337583.619	5.817	4051	
F13	6525123.149	337578.812	5.830	4051	
F14	6525121.340	337575.887	5.835	4051	
F15	6525120.027	337573.453	5.780	4051	
F16	6525117.404	337573.044	5.901	4051	
F17	6525111.324	337572.310	5.817	4051	
F18	6525105.579	337572.069	5.945	4051	
F19	6525098.915	337571.612	5.809	4051	
F20	6525093.557	337571.859	5.928	4051	

Punkta er målte inn ved GPS – utstyr av Torhild Levang ved Gjesdal kommune.

Vedlegg 13 Profildeikningar av anleggspor

To sider med teikningar av profilar frå anleggspor frå undersøkingssområdet.

DIRDAL gnr 78 bnr 2, Gjesdal kommune
 Saksnr. 13/2006 Aks.nr. 2006/30 S12264

Hus I, anlegg.nr. AA, AD, AF, DA

Hus II, anlegg.nr. CC, CF, CI, CQ, CR

Originalteikning:
 Even Bjørndal

August-september 2006

Reintekning:
 Even Bjørndal

27.02.07

|||| : humus

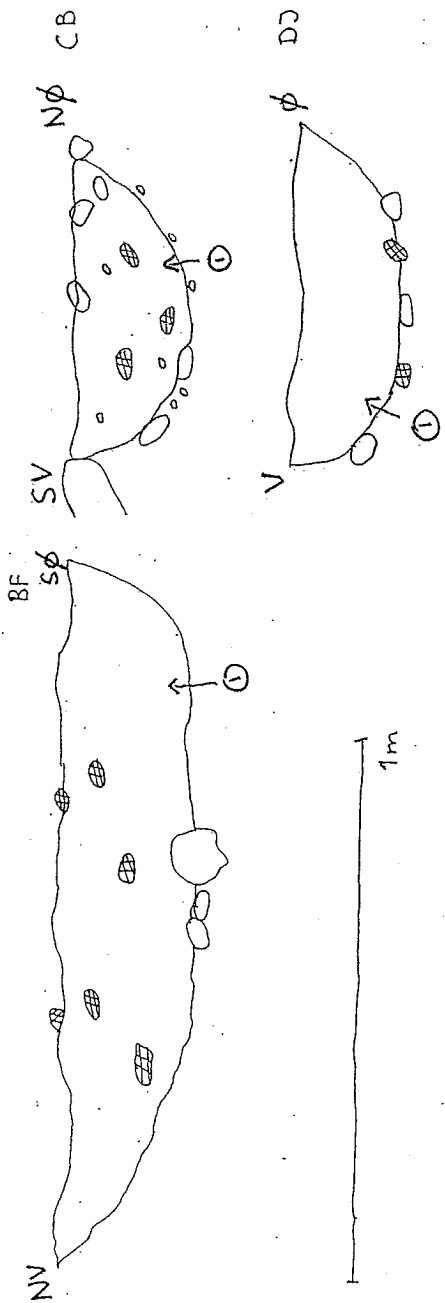
oo : ubrent stein

⊗ : brent stein

▲ : innslag av trekol

① : stort innslag av trekol
 og oske

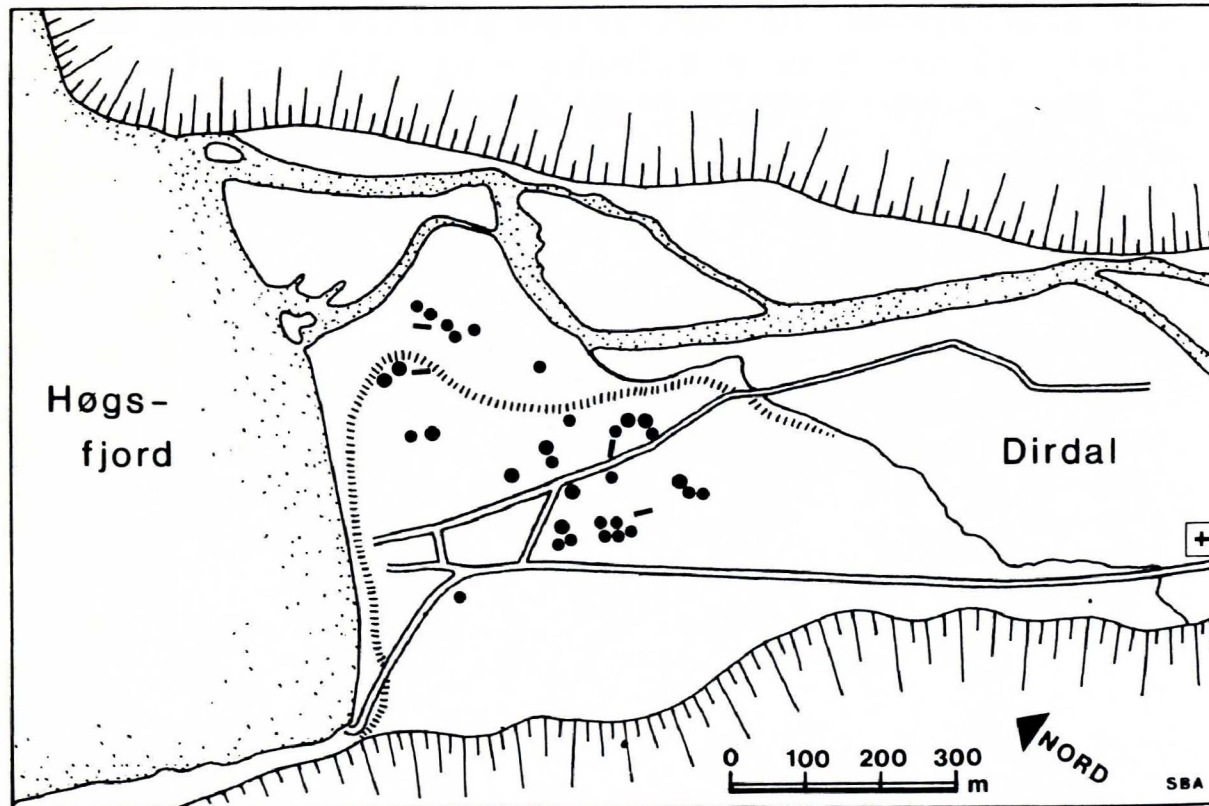
② : dyrkjingsjord øvst i CC

Dirdal, gnr. 78, bnr 2, Gjesdal kommune
 Saksnr 13/2006 Aks.nr. 2006/30
 S12264
 Eldstadar, anleggssnr BF, CB, DJ

Originalteikningar
 av Even Bjørdal
 August - september 2006
 Reinteikning
 av Even Bjørdal
 27.02.2007

- : ubrent stein
- ⊗ : skjårbrent stein
- ① : stort innslag av trekol og oske

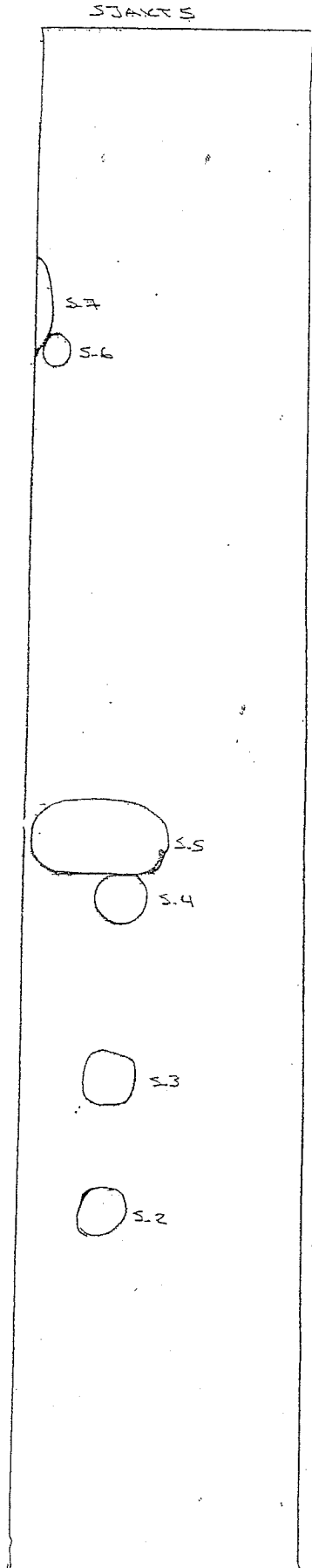
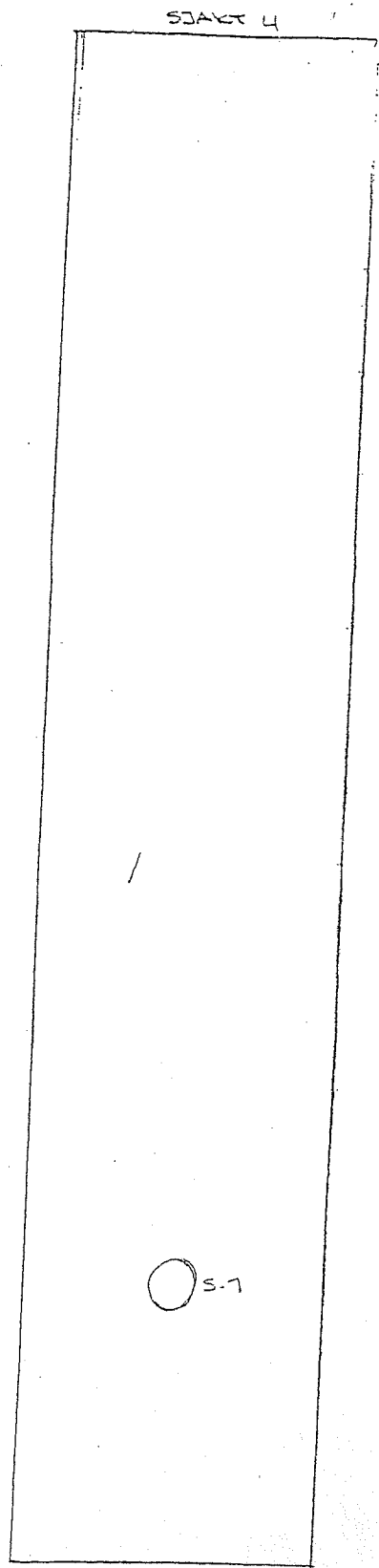
Vedlegg 14 Helliessen sitt kart frå 1902 over fornminne i nedre Dirdal.
Henta frå Bang-Andersen 1977, s. 198.
Dei avlange strukturane er langrøyser.

Vedlegg 15 Kopiar av utvalde teikningar av strukturar påvist ved registreringa våren 2006

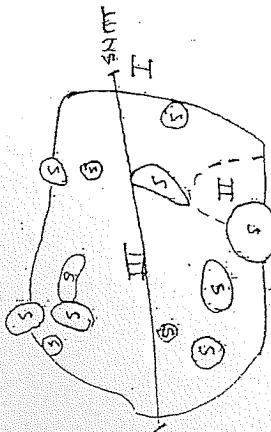
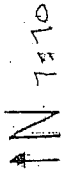
To sider med kopiar av plan –og profildeikningar, henta frå rapport for RFK ved Morten Olsen, 2006.

PLANTESNING AV SJAKT 4 OG 5 MED
INNMAÅLTE STRUKTURER.
2/5-06 M.O.

N↑ 7:50

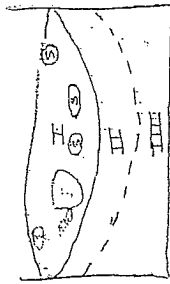
C.Z. 2/5-06

PLANTEGNING, STRUKTUR 2
1:10.

- PLANBESKRIVELSE:
- I GRUS/SAND UNDERGRUNN
 - II SAND OG KULLAG.
 - III KULLAG OG SKJØRRENT STEIN I SANDHOLDIG MASSE

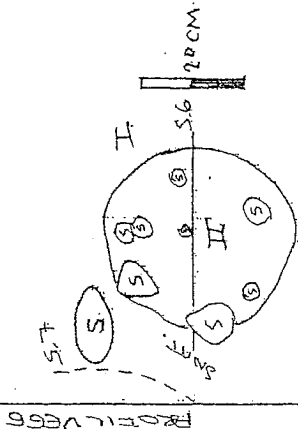
PROFILTEGNING AV STRUKTUR
2:1:10.

- 20 CM.
- I SAND/KULLAG
 - II KULLAG, KOMPAKT
 - III SAND/SØSSEGRUNN

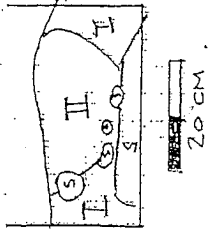
C.Z. 2/5-06

1:10

PLANTEGNING STRUKTUR 6
1:10.

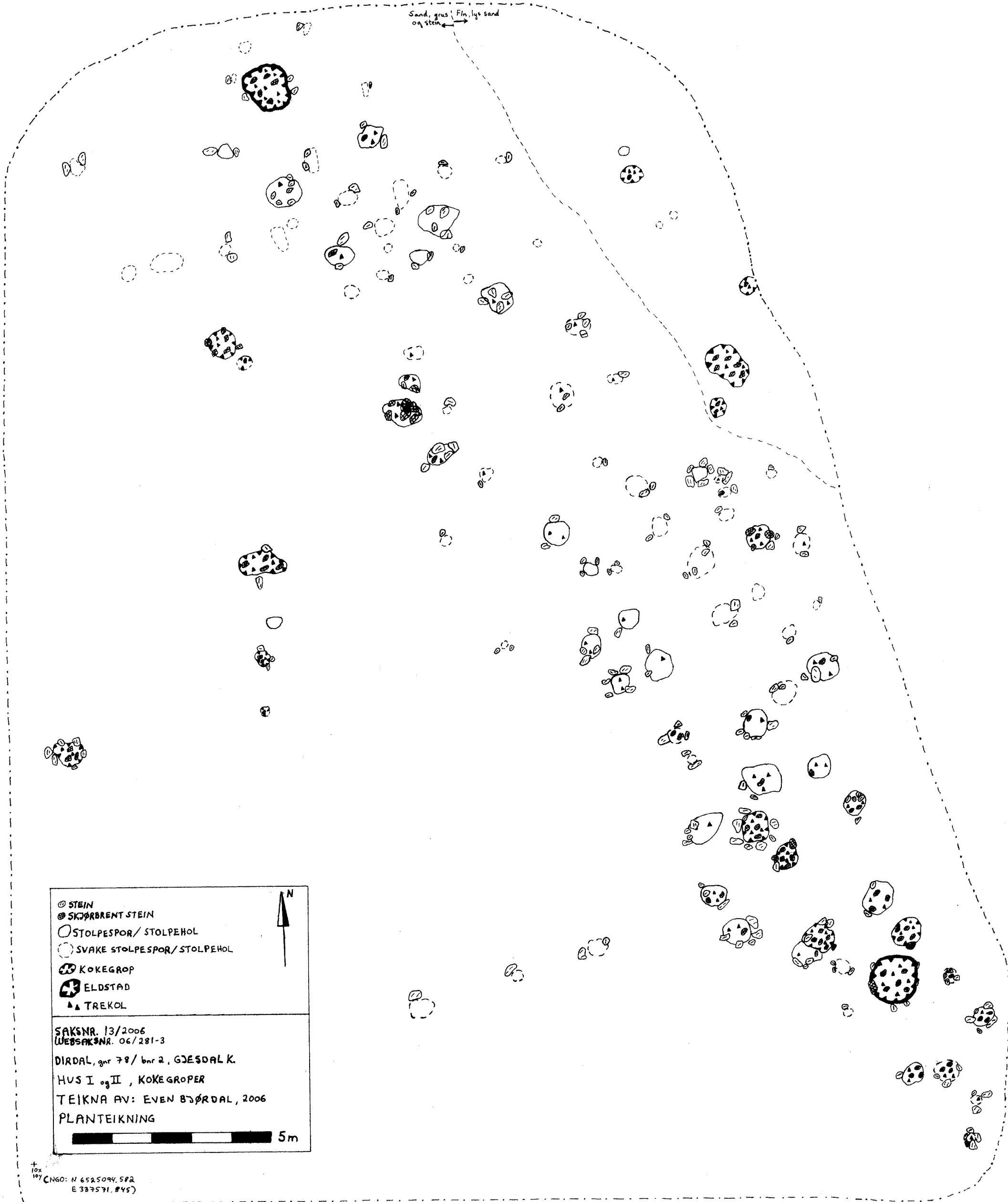
- PLANBESKRIVELSE:
- I GRUS/SAND UNDERGRUNN
 - II KULLAG MED SKJØRRENT STEIN.

PROFILTEGNING AV STRUKTUR 1
1:10.

10x
10y
+ (NGO: N 6525124.506
E 337572.878)

Sand, grus, Fl., lys sand
og stein

⊙ STEIN
⊙ SKJØRBRENT STEIN
○ STOLPESPOR/STOLPEHOL
○ SVAKE STOLPESPOR/STOLPEHOL
⊗ KOKEGROP
⊕ ELDSTAD
▲ TREKOL

SAKSNR. 13/2006
WEBSAKSNR. 06/281-3
DIRDAL, gnr 78/ bnr 2, GJESDAL K.
HUS I og II, KOKEGROPER
TEIKNAR AV: EVEN BJORDAL, 2006
PLANTEIKNING

5m

10x
10y
+ (NGO: N 6525094.582
E 337571.875)